

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता, पद, जटा, घन पाठः

4.6 चतुर्थकाण्डे षष्ठः प्रश्नः - परिषेचन-संस्काराभिधानं

Contents

1	TS 4.6.1.1	5
2	TS 4.6.1.2	6
3	TS 4.6.1.3	6
4	TS 4.6.1.4	7
5	TS 4.6.1.5	8
6	TS 4.6.2.1	9
7	TS 4.6.2.2	10
8	TS 4.6.2.3	11
9	TS 4.6.2.4	12
10	TS 4.6.2.5	13
11	TS 4.6.2.6	14
12	TS 4.6.3.1	15
13	TS 4.6.3.2	15

14	TS 4.6.3.3	16
15	TS 4.6.3.4	17
16	TS 4.6.4.1	18
17	TS 4.6.4.2	20
18	TS 4.6.4.3	21
19	TS 4.6.4.4	22
20	TS 4.6.4.5	22
21	TS 4.6.5.1	23
22	TS 4.6.5.2	24
23	TS 4.6.5.3	25
24	TS 4.6.5.4	26
25	TS 4.6.5.5	27
26	TS 4.6.5.6	28
27	TS 4.6.6.1	29

28	TS 4.6.6.2	30
29	TS 4.6.6.3	31
30	TS 4.6.6.4	32
31	TS 4.6.6.5	33
32	TS 4.6.6.6	34
33	TS 4.6.6.7	35
34	TS 4.6.7.1	35
35	TS 4.6.7.2	36
36	TS 4.6.7.3	37
37	TS 4.6.7.4	38
38	TS 4.6.7.5	39
39	TS 4.6.8.1	40
40	TS 4.6.8.2	41
41	TS 4.6.8.3	42

42 TS 4.6.8.4 43

43 TS 4.6.9.1 44

44 TS 4.6.9.2 45

45 TS 4.6.9.3 46

46 TS 4.6.9.4 47

1 TS 4.6.1.1

TS 4.6.1.1

Samhita Paata

अ॒श्म॒न्नूर्जं॑ पर्व॒ते शि॒श्रि॒या॒णां॑ वा॒ते पु॒र्जन्ये॑ वरु॒णस्य॑ शु॒ष्मे । अ॒द्भ्य ओष॑धी॒भ्यो वन॑स्पति॒भ्योऽधि॑
संभृ॑तां तां न॒ इष॑मूर्जं धत्त॑ मरु॒तः सः॑ ररा॒णाः ॥ अ॒श्म॒स्ते क्षु॑दु॒मुं ते शु॑गृच्छतु॒ यं द्वि॑ष्मः
॥ स॒मु॒द्रस्य॑ त्वा॒ऽवा॒क॒याऽग्रे॑ परि॑ व्यया॒मसि॑ । पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑श् शि॒वो भ॑व ॥ हि॒मस्य॑ त्वा
ज॒रायु॑णाऽग्रे॑ परि॑ व्यया॒मसि॑ । पा॒व॒को अ॒स्मभ्य॑श् शि॒वो भ॑व ॥ उप॒ - []

Pada Paata

अ॒श्म॒न्नं । ऊ॒र्जम् । पर्व॒ते । शि॒श्रि॒या॒णाम् । वा॒ते । पु॒र्जन्ये॑ । वरु॒णस्य॑ । शु॒ष्मे ॥ अ॒द्भ्य
इत्य॑त् - भ्यः । ओष॑धी॒भ्य इत्योष॑धि - भ्यः । वन॑स्पति॒भ्य इति॑ वन॒स्पति॑ - भ्यः । अधी॑ति ।
संभृ॑ता॒मिति॑ सं - भृ॒ताम् । ताम् । नः । इष॑म् । ऊ॒र्जम् । धत्त॑ । मरु॒तः । सः॑ ररा॒णा इति॑
सं - ररा॒णाः ॥ अ॒श्म॒न्नं । ते । क्षु॑त् । अ॒मुम् । ते । शु॑क् । ऋ॒च्छतु॑ । यम् । द्वि॑ष्मः ॥
स॒मु॒द्रस्य॑ । त्वा॒ । अ॒वा॒क॒या । अ॒ग्रे । परि॑ति । व्यया॒मसि॑ ॥ पा॒व॒कः । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म -
भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ हि॒मस्य॑ । त्वा॒ । ज॒रायु॑णा । अ॒ग्रे । परि॑ति । व्यया॒मसि॑ ॥ पा॒व॒कः
। अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ उपे॑ति ।

2 TS 4.6.1.2

TS 4.6.1.2

Samhita Paata

-ज्मन्नुपं वे॒त॒सेऽव॑त्तरं न॒दी॒ष्वा । अ॒ग्ने॑ पि॒त्त॒म॒पा॒म॑सि ॥ म॒ण्डू॑कि॒ ताभि॑रा ग॒हि॒ से॒मं नो॑ य॒ज्ञं ।
पा॒व॒क॒व॑र्णं॒ शि॒वं कृ॑धि ॥ पा॒व॒क॒ आ चि॑तय॑न्त्या कृ॒पा । क्षा॒म॑न् रुरु॒च उ॒ष॒सो न॑ भा॒नुना॑ ॥
तूर्व॑न् न या॒म॒न्ने॒त॑शस्य नू रण॒ आ यो॑ घृ॒णे । न त॑तृषा॒णो अ॒जरः॑ ॥ अ॒ग्ने॑ पा॒व॒क॒ रो॒चि॒षां म॒न्द्र॒यां
दे॒व जि॒ह्वा॑ ॥ आ दे॒वान् - []

Pada Paata

ज्मन् । उपेति॑ । वे॒त॒से । अ॒व॒त्त॒र॒मि॒त्य॒व॑त्-त॒र॒म् । न॒दी॒षु॑ । आ ॥ अ॒ग्ने॑ । पि॒त्त॒म् । अ॒पा॒म् ।
अ॒सि॑ ॥ म॒ण्डू॑कि॒ । ताभिः॑ । ए॒ति॑ । ग॒हि॒ । सा । इ॒म॒म् । नः॑ । य॒ज्ञ॒म् ॥ पा॒व॒क॒व॑र्णमि॒ति॑ पा॒व॒क॒
- व॑र्णम् । शि॒व॒म् । कृ॒धि॑ ॥ पा॒व॒के॑ । ए॒ति॑ । चि॒त॒य॑न्त्या । कृ॒पा ॥ क्षा॒म॒न् । रुरु॒चे॑ । उ॒ष॒सः॑
। न । भा॒नुना॑ ॥ तूर्व॑न् । न । या॒म॒न् । ए॒त॑शस्य । नु । रण॑ । ए॒ति॑ । यः । घृ॒णे ॥ न ।
त॒तृषा॑णः । अ॒जरः॑ ॥ अ॒ग्ने॑ । पा॒व॒क॒ । रो॒चि॒षां । म॒न्द्र॒यां । दे॒व । जि॒ह्वा॑ ॥ ए॒ति॑ । दे॒वान् ।

3 TS 4.6.1.3

TS 4.6.1.3

Samhita Paata

व॒क्षि॒ यक्षि॑ च ॥ स नः॑ पा॒वक॑ दी॒दिवोऽ॒ग्रे दे॒वाः इ॒हाऽऽ व॑ह । उप॑ य॒ज्ञः ह॒विश्च॑ नः ॥ अ॒पा॒मि॒दं
न्यय॑नः॒ समु॒द्रस्य॑ नि॒वेश॑नं । अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् त॑प॒न्तु हे॒तयः॑ पा॒वको॑ अ॒स्मभ्यः॑ शि॒वो भ॑व ॥
नम॑स्ते॒ हर॑से शो॒चिषे॑ नम॑स्ते अ॒स्त्वर्चि॑षे । अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् त॑प॒न्तु हे॒तयः॑ पा॒वको॑ अ॒स्मभ्यः॑
शि॒वो भ॑व ॥ नृ॒षदे॑ वड - []

Pada Paata

व॒क्षि॒ । यक्षि॑ । च ॥ सः । नः॑ । पा॒वक॑ । दी॒दिवः॑ । अ॒ग्रे । दे॒वान् । इ॒ह । एति॑ ।
व॒ह ॥ उपेति॑ । य॒ज्ञम् । ह॒विः । च । नः॑ ॥ अ॒पाम् । इ॒दम् । न्यय॑न॒मिति॑ नि - अय॑नम्
। समु॒द्रस्य॑ । नि॒वेश॑न॒मिति॑ नि - वे॒श॑नम् ॥ अ॒न्यम् । ते॑ । अ॒स्मत् । त॑प॒न्तु । हे॒तयः॑ ।
पा॒वकः॑ । अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑ - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ नमः॑ । ते॑ । हर॑से । शो॒चिषे॑ ।
नमः॑ । ते॑ । अ॒स्तु । अ॒र्चिषे॑ ॥ अ॒न्यम् । ते॑ । अ॒स्मत् । त॑प॒न्तु । हे॒तयः॑ । पा॒वकः॑ ।
अ॒स्मभ्य॑मि॒त्यस्म॑ - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ नृ॒षद॑ इति॑ नृ - सदै॑ । वट् ।

4 TS 4.6.1.4

TS 4.6.1.4

Samhita Paata

-फ॒सुष॑दे वड् व॑न॒सदे॑ वड् ब॑र॒हिष॑दे वट् सु॒वर्वि॑दे वट् ॥ ये दे॒वा दे॒वानां॑ य॒ज्ञियां॑ य॒ज्ञिया॑नाः
स॑व॒थ स॒रीण॑मुप॑ भा॒गमा॑स॒ते । अ॒हुता॑दो॒ ह॒विषो॑ य॒ज्ञे अ॒स्मिन् स्व॑यं जु॒हुद्धं॑ म॒धुनो॑ घृ॒तस्य॑ ॥ ये

दे॒वा दे॒वेष्वधि॑ दे॒वत्व॑मा॒यन् ये ब्र॒ह्म॑णः पुर ए॒तारो॑ अ॒स्य । येभ्यो॑ न॒र्ते पव॑ते धाम॒ किं च॒न न ते॑
दि॒वो न पृ॑थि॒व्या अधि॑ स्तुषु॑ ॥ प्रा॒ण॒दा - []

Pada Paata

अ॒प्सुष॑दु इत्य॑प्सु - स॒दै । वट् । व॒न॒सदु॑ इति॑ वन - स॒दै । वट् । ब॒रु॒हि॒षदु॑ इति॑ ब॒रु॒हि
- स॒दै । वट् । सु॒व॒र्विदु॑ इति॑ सुवः - वि॒दै । वट् ॥ ये । दे॒वाः । दे॒वाना॑म् । य॒ज्ञि॒याः । य॒ज्ञिया॑नाम् । स॒व॒त्स॒री॒णमि॑ति॑ सं - व॒त्स॒री॒णम् । उ॒पेति॑ । भा॒गम् । आ॒स॒ते ॥
अ॒हु॒तादु॑ इत्य॑हुत - अ॒दः । ह॒विषः॑ । य॒ज्ञे । अ॒स्मिन् । स्व॒यम् । जु॒हु॒द्धम् । म॒धुनः॑ ।
घृ॒तस्य॑ ॥ ये । दे॒वाः । दे॒वेषू॑ । अधी॑ति॑ । दे॒वत्व॑मि॒ति दे॒व - त्वम् । आ॒य॒न् । ये ।
ब्र॒ह्म॑णः । पु॒र ए॒तार॑ इति॑ पुरः - ए॒तारः॑ । अ॒स्य ॥ येभ्यः॑ । न । ऋ॒ते । पव॑ते । धाम॑ ।
किम् । च॒न । न । ते । दि॒वः । न । पृ॑थि॒व्याः । अधी॑ति॑ । स्तुषु॑ ॥ प्रा॒ण॒दा इति॑ प्राण - दाः ।

5 TS 4.6.1.5

TS 4.6.1.5

Samhita Paata

अ॒पा॒न॒दा व्या॑न॒दाश्चक्षु॑र्दा व॒र्चो॒दा व॑रि॒वो॒दाः । अ॒न्यं ते॑ अ॒स्मत् त॑प॒न्तु हे॒तयः॑ पा॒व॒को अ॒स्मभ्यः॑
शि॒वो भ॑व ॥ अ॒ग्नि॒स्तिग्मे॑न॒ शो॒चिषा॑ य॒स्रद्वि॑श्वं न्य॒त्रिणं॑ । अ॒ग्नि॒र्नो व॑स॒ते र॒यिं ॥ सै॒नाऽनी॑केन
सु॒वि॒दत्रो॑ अ॒स्मे य॒ष्टा दे॒वाः आ॒य॒जिष्ठः॑ स्व॒स्ति । अ॒द॒ब्धो गो॒पा उ॒त नः॑ प॒र॒स्पा अ॒ग्रे द्यु॒मदु॑त
रे॒वद्दि॑दीहि ॥

Pada Paata

अ॒पा॒न॒दा इत्य॑पान - दाः । व्या॒न॒दा इति॑ व्यान - दाः । च॒क्षु॒र्दा इति॑ चक्षुः-दाः । व॒र्चो॒दा इति॑
 वर्चः-दाः । व॒रि॒वो॒दा इति॑ वरिवः-दाः ॥ अ॒न्यम् । ते । अ॒स्मत् । त॒प॒न्तु । हे॒तयः॑ । पा॒व॒कः
 । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म - भ्यम् । शि॒वः । भ॒व ॥ अ॒ग्निः । ति॒ग्मेन॑ । शो॒चिषा॑ । य॒श्स॑त् ।
 वि॒श्वम् । नी॒ति । अ॒त्रि॒णम् ॥ अ॒ग्निः । नः । व॒स्स॑ते । र॒यिम् ॥ सः । ए॒ना । अ॒नी॒केन॑ ।
 सु॒वि॒द॒त्र इति॑ सु-वि॒द॒त्रः । अ॒स्मे इति॑ । य॒ष्टा । दे॒वान् । आ॒य॒जिष्ठ॑ इत्या-य॒जिष्ठः । स्व॒स्ति ॥
 अ॒द॒ब्धः । गो॒पा इति॑ गो - पाः । उ॒त । नः । प॒र॒स्पा इति॑ परः - पाः । अ॒ग्ने । द्यु॒म॒दि॒ति
 द्यु - मत् । उ॒त । रे॒वत् । दि॒दी॒हि ॥

6 TS 4.6.2.1**TS 4.6.2.1****Samhita Paata**

य इ॒मा वि॒श्वा भुव॑नानि जु॒ह्व॒दृषि॑रु॒होता॑ निष॒सादा॑ पि॒ता नः॑ । स आ॒शिषा॑ द्रवि॑णमिच्छमा॒नः पर॑म॒-
 च्छ॒दो वर॑ आ वि॒वेश ॥ वि॒श्वक॑र्मा मन॑सा॒ यद्वि॒हाया॑ धा॒ता वि॒धा॒ता पर॑मो॒त स॒न्दृक् । तेषा॑मि॒ष्टानि॑
 स॒मि॒षा म॑दन्ति॒ यत्र॑ स॒सृ॒षीन् प॒र एक॑मा॒हुः ॥ यो नः॑ पि॒ता ज॑नि॒ता यो वि॑धा॒ता यो नः॑ सु॒तो
 अ॒भ्या स॑ज्ज॒जान॑ ।

Pada Paata

य । इ॒मा । वि॒श्वो॑ । भुव॑नानि । जु॒ह्वत् । ऋ॒षिः । हो॒ता॑ । नि॒ष॒सादे॑ति॒ नि - सु॒साद॑ । पि॒ता ।
 नः ॥ सः । आ॒शिषे॑त्या॒ - शिषा॑ । द्रवि॑णम् । इ॒च्छ॒मानः॑ । प॒र॒म॒च्छद॑ इति॒ पर॒म - छदः॑ । व॒रे
 । ए॒ति॑ । वि॒वेश् ॥ वि॒श्व॒क॒र्मेति॑ वि॒श्व॒क॒र्मा । म॒न॒सा । यत् । वि॒हा॒या इति॑ वि॒हा॒याः । धा॒ता ।
 वि॒धा॒तेति॑ वि - धा॒ता । प॒र॒मा । उ॒त । स॒न्ध॒गिति॑ सं॒दृक् ॥ ते॒षाम् । इ॒ष्टानि॑ । स॒मिति॑ । इ॒षा
 । म॒दु॒न्ति॑ । यत्र॑ । स॒प्त॒र॒षी॒निति॑ स॒प्त॒ऋ॒षीन् । प॒रः । ए॒कम् । आ॒हुः ॥ यः । नः । पि॒ता ।
 ज॒नि॒ता । यः । वि॒धा॒तेति॑ वि - धा॒ता । यः । नः । स॒तः । अ॒भि । ए॒ति॑ । स॒त् । ज॒जान॑ ॥

7 TS 4.6.2.2

TS 4.6.2.2

Samhita Paata

यो दे॒वानां॑ नाम॒धा ए॒क ए॒व त॑श्च संप्र॑श्नं भुव॑ना यन्त्य॒न्या ॥ त आ॒ऽय॑जन्त॒ द्रवि॑णश्च॒ सम॑स्मा॒ ऋष॑यः
 पूर्वे॑ ज॒रितारो॑ न भू॒ना । अ॒सूर्ता॑ सू॒र्ता रज॑सो वि॒माने॑ ये भू॒तानि॑ स॒मकृ॑ण्वन्नि॒मानि॑ ॥ न तं वि॒दाथ॑
 य इ॒दं ज॒जाना॑न्यद् यु॒ष्माक॑मन्तरं भवा॒ति । नी॒हारे॑ण प्रावृ॑ता जल॒प्या चा॒सु॒तृपं॑ उक्थ॒ शास॑श्चरन्ति
 ॥ प॒रो दि॒वा प॒र ए॒ना - []

Pada Paata

यः । दे॒वाना॑म् । ना॒म॒धा इति॑ नाम - धाः । ए॒कः । ए॒व । तम् । स॒प्र॑श्नमिति॒ सं - प्र॑श्नम् ।
 भुव॑ना । य॒न्ति॑ । अ॒न्या ॥ ते । ए॒ति॑ । अ॒य॒ज॒न्त॑ । द्रवि॑णम् । स॒मिति॑ । अ॒स्मै । ऋष॑यः
 । पूर्वे॑ । ज॒रितारः॑ । न । भू॒ना ॥ अ॒सूर्ता॑ । सू॒र्ता । रज॑सः । वि॒मान॑ इति॒ वि - माने॑ । ये
 । भू॒तानि॑ । स॒मकृ॑ण्वन्नि॒ति सं - अ॒कृ॑ण्वन् । इ॒मानि॑ ॥ न । तम् । वि॒दाथ॑ । यः । इ॒दम् ।

ज॒जान॑ । अ॒न्यत् । यु॒ष्माक॑म् । अन्त॑रम् । भ॒वा॒ति ॥ नी॒ह॒रेण॑ । प्रावृ॑ताः । जल्प्या॑ । च॒ ।
अ॒सु॒तृप॑ इत्य॑सु - तृपः॑ । उ॒क्थ॑शास॒ इत्यु॑क्थ - शासः॑ । च॒र॒न्ति ॥ प॒रः । दि॒वा । प॒रः । ए॒ना ।

8 TS 4.6.2.3

TS 4.6.2.3

Samhita Paata

पृ॒थि॒व्या प॒रो दे॒वेभि॑रसुरै॒र्गुहा॑ यत् । क॒स् स्वि॒द्गर्भ॑ं प्रथ॒मं द॑द्ध आपो॒ यत्र॑ दे॒वाः स॒मग॑च्छन्त॒ विश्वे॑ ॥
तमि॒द्गर्भ॑ं प्रथ॒मं द॑द्ध आपो॒ यत्र॑ दे॒वाः स॒मग॑च्छन्त॒ विश्वे॑ । अ॒जस्य॑ नाभा॒वद्व्येक॑-मर्पितं॒ यस्मि॑न्नि॒दं
विश्वं॑ भुव॑नमधि॒ श्रितं॑ ॥ वि॒श्वक॑र्मा ह्यज॑निष्ट दे॒व आदि॑द्-गन्ध॒र्वो अ॑भवद् द्वितीयः॑ । तृतीयः॑ पि॒ता
ज॑नि॒तौष॑धीना - []

Pada Paata

पृ॒थि॒व्या । प॒रः । दे॒वेभिः॑ । अ॒सुरैः॑ । गु॒हा॑ । यत् ॥ कम् । स्वि॒त् । गर्भ॑म् । प्र॒थ॒मम् ।
दु॒द्धे॑ । आपः॑ । यत्र॑ । दे॒वाः । स॒मग॑च्छन्तेति॒ सं - अ॑गच्छन्त । विश्वे॑ ॥ तम् । इत् ।
गर्भ॑म् । प्र॒थ॒मम् । दु॒द्धे॑ । आपः॑ । यत्र॑ । दे॒वाः । स॒मग॑च्छन्तेति॒ सं - अ॑गच्छन्त । विश्वे॑
॥ अ॒जस्य॑ । नाभा॑ । अधी॑ति । ए॒कम् । अर्पि॑तम् । यस्मि॑न् । इ॒दम् । विश्व॑म् । भुव॑नम्
। अधी॑ति । श्रि॒तम् ॥ वि॒श्वक॑र्मेति॒ विश्व॑ - क॒र्मा । हि । अज॑निष्ट । दे॒वः । आत् । इत् ।
गन्ध॑र्वः । अ॒भ॒वत् । द्वि॒तीयः॑ ॥ तृ॒तीयः॑ । पि॒ता । ज॑नि॒ता । ओष॑धीनाम् ।

9 TS 4.6.2.4

TS 4.6.2.4

Samhita Paata

-स॒पां ग॒र्भं॑ व्य॒दधा॑त् पुरु॒त्रा ॥ चक्षु॑षः पि॒ता मन॑सा॒ हि धी॑रो घृ॒तमे॑ने अ॒ज॒न॒न्न॒माने॑ । य॒दे॒दन्ता॑
अ॒द॒दृ॒हन्त॑ पूर्वं आदि॒द् द्यावा॑पृथि॒वी अ॒प्रथे॑तां ॥ वि॒श्वत॑-श्चक्षु॒रु॒त वि॒श्वतो॑मुखो वि॒श्वतो॑हस्त उ॒त
वि॒श्वत॑स्पात् । सं बा॒हुभ्या॑ नम॑ति सं पत॑त्रै द्यावा॑पृथि॒वी ज॒नय॑न् दे॒व एकः॑ ॥ कि॒ं स्वि॑दासी॒-
दधि॑ष्ठान॑-मा॒रंभ॑णं क॒तम॑थ् स्वि॒त् किमा॑सीत् । यदी॒ भूमि॑ं ज॒नय॑न् - []

Pada Paata

अ॒पाम् । ग॒र्भम् । वी॒तिं । अ॒द॒धा॒त् । पुरु॒त्रेति॑ पुरु - त्रा ॥ चक्षु॑षः । पि॒ता । मन॑सा । हि ।
धी॑रः । घृ॒तम् । ए॒ने इति॑ । अ॒ज॒न॒त् । न॒न्न॒माने॑ इति॑ ॥ य॒दा । इत् । अ॒न्ताः॑ । अ॒द॒दृ॒हन्त॑
। पूर्वं॑ । आत् । इत् । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । अ॒प्रथे॑ताम् ॥ वि॒श्वत॑श्चक्षु॒रिति॑
वि॒श्वतः॑ - चक्षुः । उ॒त । वि॒श्वतो॑मुख इति॑ वि॒श्वतः॑ - मुखः । वि॒श्वतो॑हस्त इति॑ वि॒श्वतः॑ - हस्तः
। उ॒त । वि॒श्वत॑स्पा॒दिति॑ वि॒श्वतः॑-पात् ॥ स॒मिति॑ । बा॒हुभ्या॑मिति॑ बा॒हु-भ्याम् । नम॑ति । स॒मिति॑
। पत॑त्रैः । द्यावा॑पृथि॒वी इति॑ द्यावा॑ - पृथि॒वी । ज॒नय॑न् । दे॒वः । एकः॑ ॥ किम् । स्वि॒त् ।
आ॒सीत् । अ॒धि॒ष्ठान॑मित्य॒धि - स्थान॑म् । आ॒रंभ॑णमित्य॒धि - रंभ॑णम् । क॒तम॑त् । स्वि॒त् । किम्
। आ॒सीत् ॥ यदि॑ । भूमि॑म् । ज॒नय॑न् ।

10 TS 4.6.2.5

TS 4.6.2.5

Samhita Paata

वि॒श्वक॑र्मा॒ वि द्या॑मौ॒र्णोन् म॑हि॒ना वि॒श्वच॑क्षाः ॥ कि॒ः स्वि॒द्वन् क उ॒ स वृ॒क्ष आ॑सी॒द्यतो॑ द्यावा॑पृथि॒वी
नि॑ष्ट॒तक्षुः॑ । मनी॑षिणो॒ मन॑सा पृ॒च्छते॑दु तद्यदु॒द्वयति॑ष्ठद् भुव॑नानि धा॒रय॑न् ॥ या ते॒ धामा॑नि पर॒मा-
णि याऽव॑मा या म॑द्वय॒मा वि॑श्वक॑र्मन्नुते॒मा । शि॒क्षा सखि॑भ्यो ह॒विषि॑ स्वधावः स्वयं॑ य॒जस्व॑ त॒नुवं
जुषा॑णः ॥ वा॒चस्पति॑ वि॒श्वक॑र्माण॒मूतये॑ - []

Pada Paata

वि॒श्वक॑र्मेति॒ विश्व॑ - क॒र्मा । वी॒ति । द्याम् । औ॒र्णोत् । म॒हि॒ना । वि॒श्वच॑क्षा इति॒ विश्व॑ - च॒क्षाः
॥ किम् । स्वि॒त् । वन॑म् । कः । उ॒ । सः । वृ॒क्षः । आ॑सीत् । यतः॑ । द्यावा॑पृथि॒वी इति॒
द्यावा॑ - पृथि॒वी । नि॑ष्ट॒तक्षुरि॑ति॒ निः - त॒तक्षुः॑ ॥ मनी॑षिणः । मन॑सा । पृ॒च्छत॑ । इत् । उ॒
। तत् । यत् । अ॒द्वयति॑ष्ठदित्य॒धि - अति॑ष्ठत् । भुव॑नानि । धा॒रय॑न् ॥ या । ते॒ । धामा॑नि
। पर॒माणि॑ । या । अ॒व॒मा । या । म॑द्वय॒मा । वि॑श्वक॑र्मन्नि॒ति विश्व॑ - क॒र्मन् । उ॒त । इ॒मा
॥ शि॒क्ष । सखि॑भ्य इति॒ सखि॑ - भ्यः । ह॒विषि॑ । स्वधा॒व इति॒ स्वधा॑ - वः । स्वय॑म् ।
य॒जस्व॑ । त॒नुव॑म् । जुषा॑णः ॥ वा॒चः । पति॑म् । वि॒श्वक॑र्माण॒मिति॒ विश्व॑ - क॒र्माण॑म् । ऊ॒तये॑ ।

11 TS 4.6.2.6

TS 4.6.2.6

Samhita Paata

मनो॒युजं॑ वा॒जे अ॒द्या हु॑वेम । स नो॒ नेदि॑ष्ठा ह॒व॒नानि॑ जोष॒ते वि॒श्वश॑भृ॒रव॑से सा॒धुक॑र्मा ॥ वि॒श्वक॑र्मन् ।
ह॒विषा॑ वावृ॒धानः स्व॒यं य॑जस्व त॒नुवं जु॑षा॒णः । मुह्य॑न्त्व॒न्ये अ॒भितः॑ स॒पत्ना॑ इ॒हास्माकं॑ म॒घवा॑
सूरि॑रस्तु ॥ वि॒श्वक॑र्मन् । ह॒विषा॑ व॒र्द्धने॑न त्रा॒तार॑मिन्द्र॒मकृ॑णोरव॒द्भ्यं । तस्मै॑ वि॒शः स॑म॒नम॑न्त पू॒-
र्वी॒र्यमु॑ग्रो वि॒हव्यो॑ यथाऽस॑त् ॥ स॒मुद्रा॑यं व॒युना॑य सि॒न्धूनां॑ पत॑ये नमः () । न॒दीना॑ः सर्वा॑सां
पि॒त्रे जु॑हुता वि॒श्वक॑र्मणे॒ विश्वाऽहाम॑र्त्यः ह॒विः ॥

Pada Paata

म॒नो॒युज॑मि॒ति मनः॑ - युज॑म् । वा॒जे । अ॒द्य । हु॑वेम् ॥ सः । नः । नेदि॑ष्ठा । ह॒व॒नानि॑ ।
जोष॑ते । वि॒श्वश॑भृ॒रिति॑ वि॒श्व - श॒भृः । अ॒व॒से । सा॒धुक॑र्मेति॑ सा॒धु - क॒र्मा ॥ वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑
वि॒श्व-क॑र्म॒न् । ह॒विषा॑ । वावृ॒धानः । स्व॒यम् । य॑जस्व । त॒नुव॑म् । जु॑षा॒णः ॥ मुह्य॑न्तु ।
अ॒न्ये । अ॒भितः॑ । स॒पत्नाः॑ । इ॒ह । अ॒स्माक॑म् । म॒घवे॑ति॑ म॒घ - वा॑ । सूरिः । अ॒स्तु ॥
वि॒श्वक॑र्म॒न्निति॑ वि॒श्व - क॑र्म॒न् । ह॒विषा॑ । व॒र्द्धने॑न । त्रा॒तार॑म् । इन्द्र॑म् । अ॒कृ॒णोः । अ॒व॒द्भ्यम्
॥ तस्मै॑ । वि॒शः । स॑मि॒ति । अ॒न॒म॑न्त । पूर्वीः । अ॒यम् । उ॒ग्रः । वि॒हव्य॑ इति॑ वि॒हव्यः॑
। यथा॑ । अ॒स॑त् ॥ स॒मुद्रा॑यं । व॒युना॑य । सि॒न्धूना॑म् । पत॑ये । नमः () ॥ न॒दीना॑म् । स॒-
र्वा॑साम् । पि॒त्रे । जु॑हुत । वि॒श्वक॑र्म॒ण इति॑ वि॒श्व - क॑र्म॒ण । विश्वा॑ । अ॒हो॑ । अ॒म॑र्त्यम् । ह॒विः ॥

12 TS 4.6.3.1

TS 4.6.3.1

Samhita Paata

उदे॑नमु॒त्तरां॑ न॒याग्रे॑ घृ॒तेनाऽऽहु॑त । रा॒यस्पोषे॑ण सꣳ सृ॒ज प्र॒जया॑ च॒ धने॑न च ॥ इन्द्रे॑मं प्र॒तरां॑ कृ॒धि
सजा॑तानां-मसद्वृ॒शी । समे॑नं॒ व॒र्चसा॑ सृ॒ज दे॒वेभ्यो॑ भा॒ग॒धा अ॑सत् ॥ यस्य॑ कु॒र्मो ह॒विर्गृ॑हे तम॑ग्रे
वर्द्ध॑या त्वं । तस्मै॑ दे॒वा अधि॑ ब्रव॒न्नयं॑ च॒ ब्रह्म॑ण॒स्पतिः॑ ॥ उदु॑ त्वा वि॒श्वे दे॒वा - []

Pada Paata

उदि॑ति । ए॒नम् । उ॒त्तरा॑मित्यु॒त् - त॒राम् । न॒य । अ॒ग्रे । घृ॒तेन॑ । आ॒हु॒तेत्या॑ - हु॒त् ॥ रा॒यः
। पो॒षे॒ण । समि॑ति । सृ॒ज । प्र॒जये॑ति प्र - ज॒या । च॒ । धने॑न । च॒ ॥ इन्द्रे॑ । इ॒मम् ।
प्र॒तरा॑मिति प्र-त॒राम् । कृ॒धि । स॒जा॒ताना॑मिति स - जा॒ताना॑म् । अ॒सत् । वृ॒शी ॥ समि॑ति ।
ए॒नम् । व॒र्चसा॑ । सृ॒ज । दे॒वेभ्यः॑ । भा॒ग॒धा इति॑ भा॒ग - धाः । अ॒सत् ॥ यस्य॑ । कु॒र्मः ।
ह॒विः । गृ॑हे । तम् । अ॒ग्रे । व॒र्द्धय॑ । त्वम् ॥ तस्मै॑ । दे॒वाः । अधि॑ति । ब्र॒व॒न् । अ॒यम्
। च॒ । ब्रह्म॑णः । पतिः॑ ॥ उदि॑ति । उ॒ । त्वा॒ । वि॒श्वे । दे॒वाः ।

13 TS 4.6.3.2

TS 4.6.3.2

Samhita Paata

अ॒ग्रे॒ भ॒र॒न्तु॑ चि॒त्ति॑भिः । स नो॑ भ॒व शि॒वत॑मः सु॒प्रती॑को वि॒भावं॑सुः ॥ पञ्च॑ दि॒शो दै॒वीर्य॑श्म॒वन्तु॑
 दे॒वीर॒पाम॑तिं दु॒र्मतिं॑ बा॒धमा॑नाः । रा॒यस्पोषे॑ य॒ज्ञप॑ति-मा॒भज॑न्तीः ॥ रा॒यस्पोषे॑ अ॒धि य॒ज्ञो अ॒स्थात्
 समि॑द्धे अ॒ग्राव॑धि॒ माम॑हा॒नः । उ॒क्थ॑प॒त्र ई॒ड्यो॑ गृ॒भीत॑स्त॒प्तं घ॒र्मं प॑रि॒गृह्या॑यजन्त ॥ ऊ॒र्जा यद्-
 य॒श्मश॑मन्त दे॒वा दै॒व्याय॑ ध॒र्त्रे जो॒ष्ट्रे । दे॒व॒श्रीः श्री॑म॒णाः श॒तप॑याः - []

Pada Paata

अ॒ग्रे । भ॒र॒न्तु॑ । चि॒त्ति॑भि॒रिति॑ चि॒त्ति - भिः॑ ॥ सः । नः॑ । भ॒व । शि॒वत॑म॒ इति॑ शि॒व
 - त॒मः । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्र॒तीकः॑ । वि॒भावं॑सु॒रिति॑ वि॒भा - व॒सुः ॥ पञ्च॑ । दि॒शः ।
 दै॒वीः । य॒श्म । अ॒व॒न्तु॑ । दे॒वीः । अ॒पेति॑ । अ॒म॒तिम् । दु॒र्म॒तिमि॑तिं दुः - म॒तिम् ।
 बा॒धमा॑नाः ॥ रा॒यः । पोषे॑ । य॒ज्ञप॑तिमि॒ति य॒ज्ञ - प॒तिम् । आ॒भज॑न्ती॒रित्या॑ - भज॑न्तीः ॥
 रा॒यः । पोषे॑ । अ॒धीति॑ । य॒ज्ञः । अ॒स्थात् । समि॑द्ध॒ इति॑ सं - इ॒द्धे । अ॒ग्नौ । अ॒धीति॑
 । मा॒म॒हा॒नः ॥ उ॒क्थ॑प॒त्र इत्यु॑क्थ - प॒त्रः । ई॒ड्यः॑ । गृ॒भीतः॑ । त॒प्तम् । घ॒र्मम् । प॑रि॒-
 गृ॒ह्येति॑ परि॒-गृ॒ह्य । अ॒य॒जन्त॑ ॥ ऊ॒र्जा । यत् । य॒श्म । अ॒श॑मन्त । दे॒वाः । दै॒व्याय॑ ।
 ध॒र्त्रे । जो॒ष्ट्रे ॥ दे॒व॒श्रीरिति॑ दे॒व - श्रीः॑ । श्री॑म॒णा इति॑ श्री - म॒नाः । श॒तप॑या॒ इति॑ श॒त - प॒याः ।

14 TS 4.6.3.3

TS 4.6.3.3

Samhita Paata

परिगृह्यं देवा यज्ञमायन् ॥ सूर्यरश्मिरु हरिकेशः पुरस्तात् सविता ज्योतिरुदयाः अजस्रं । तस्य
पूषा प्रसवमिति देवः संपश्यन् विश्वा भुवनानि गोपाः ॥ देवा देवेभ्यो अद्भ्यन्तो अस्थुर्वीतः
शमित्रे शमिता यजद्भ्यै । तुरीयो यज्ञो यत्र हव्यमेति ततः पावका आशिषो नो जुषन्तां ॥ विमानं
एष दिवो मद्भ्यै आस्त आपप्रिवान् रोदसी अन्तरिक्षं । स विश्वाचीरभि - []

Pada Paata

परिगृह्येति परि - गृह्यं । देवाः । यज्ञम् । आयन् ॥ सूर्यरश्मिरिति सूर्य - रश्मिः । हरिकेश
इति हरि - केशः । पुरस्तात् । सविता । ज्योतिः । उदिति । अयान् । अजस्रम् ॥ तस्य
। पूषा । प्रसवमिति प्र - सवम् । याति । देवः । संपश्यन्निति सं - पश्यन् । विश्वा ।
भुवनानि । गोपा इति गो - पाः ॥ देवाः । देवेभ्यः । अद्भ्यन्तः । अस्थुः । वीतम् । शमित्रे
। शमिता । यजद्भ्यै ॥ तुरीयः । यज्ञः । यत्र । हव्यम् । एति । ततः । पावकाः ।
आशिष इत्याशिषः । नः । जुषन्ताम् ॥ विमान इति वि-मानः । एषः । दिवः । मद्भ्यै ।
आस्ते । आपप्रिवानित्या - प्रिवान् । रोदसी इति । अन्तरिक्षम् ॥ सः । विश्वाचीः । अभीति ।

15 TS 4.6.3.4

TS 4.6.3.4

Samhita Paata

चष्टे घृताचीरन्तरा पूर्वमपरं च केतुं ॥ उक्षा समुद्रो अरुणः सुपर्णः पूर्वस्य योनिं पितुरा विवेश ।
मद्भ्यै दिवो निर्हितः पृश्निरश्मा वि चक्रमे रजसः पात्यन्तौ ॥ इन्द्रं विश्वा अवीवृधन्थ समुद्रव्यचसं

गिरं॑ । र॒थीत॑म॒ः र॒थीनां॑ वा॒जा॒ना॒ः स॒त्प॑तिं॒ पतिं॑ ॥ सु॒म॒हूर्य॑ज्ञो दे॒वाः आ च॑ वक्ष॒द्यक्ष॑दु॒ग्निदे॑वो
दे॒वाः आ च॑ वक्षत् ॥ वा॒ज॑स्य () मा प्र॒स॒वेनो॑द्-ग्रा॒भेणो॑-द॒ग्रभी॑त् । अथा॑ स॒प॒त्नाः॒ इन्द्रो॑ मे
नि॒ग्रा॒भेणा॑ध॒राः अ॒कः ॥ उ॒द्गा॒भं च॑ नि॒ग्रा॒भं च॒ ब्रह्म॑ दे॒वा अ॒वीवृ॑धन् । अथा॑ स॒प॒त्ना॑निन्द्रा॒ग्नी मे॑
विषू॒चीना॒न् व्य॑स्यतां ॥

Pada Paata

च॒ष्टे । घृ॒ताची॑ः । अ॒न्तरा॑ । पूर्॒वम् । अ॒प॑रम् । च॒ । के॒तुम् ॥ उ॒क्षा । स॒मु॒द्रः । अ॒रु॒णः
। सु॒प॒र्ण इति॑ सु - प॒र्णः । पूर्॒वस्य॑ । यो॒निम् । पि॒तुः । ए॒ति । वि॒वेश॑ ॥ म॒द्ध्यै॑ । दि॒वः
। नि॒हि॒त इति॑ नि - हि॒तः । पृ॒श्निः । अ॒श्मा॑ । वी॒ति । च॒क्रमे॑ । र॒ज॑सः । पा॒ति । अ॒न्तौ
॥ इन्द्र॑म् । वि॒श्वाः । अ॒वीवृ॑धन् । स॒मु॒द्रव्य॑च॒सुमि॑तिं स॒मु॒द्र-व्य॑च॒सुम् । गिरं॑ ॥ र॒थीत॑म॒मि॒तिं
र॒थि - त॒मम् । र॒थी॒नाम् । वा॒जा॒ना॒म् । स॒त्प॑ति॒मि॒ति स॒त् - प॒तिम् । प॒तिम् ॥ सु॒म॒हूरि॑तिं सु॒म॒
- हूः । य॒ज्ञः । दे॒वान् । ए॒ति । च॒ । व॒क्षत् । य॒क्षत् । अ॒ग्निः । दे॒वः । दे॒वान् । ए॒ति ।
च॒ । व॒क्षत् ॥ वा॒ज॑स्य () । मा॒ । प्र॒स॒वेने॑तिं प्र - स॒वेन॑ । उ॒द्गा॒भेणे॑त्यु॒त् - ग्रा॒भेण॑ । उ॒दि॒तिं
। अ॒ग्र॒भीत् ॥ अथ॑ । स॒प॒त्ना॑न् । इन्द्रः॑ । मे॒ । नि॒ग्रा॒भेणे॑तिं नि - ग्रा॒भेण॑ । अध॑रान् । अ॒कः
॥ उ॒द्गा॒भमि॑त्यु॒त् - ग्रा॒भम् । च॒ । नि॒ग्रा॒भमि॑तिं नि - ग्रा॒भम् । च॒ । ब्रह्म॑ । दे॒वाः । अ॒वी॒-
वृ॑धन् ॥ अथ॑ । स॒प॒त्ना॑न् । इन्द्रा॒ग्नी इतीन्द्र॑ - अ॒ग्नी । मे॒ । विषू॒चीना॑न् । वी॒ति । अ॒स्य॒ताम् ॥

16 TS 4.6.4.1

TS 4.6.4.1

Samhita Paata

आ॒शुः शि॒शानो॑ वृ॒षभो॑ न यु॒द्ध्मो घ॑नाघ॒नः क्षोभ॑ण-श्चर॒षणी॑नां । सं॒क्रन्द॑नोऽनि॒मिष॑ एक॒ वीरः॑
 श॒तः सेना॑ अज॒यत् सा॒कमिन्द्रः॑ ॥ सं॒क्रन्द॑नेना नि॒मिषेण॑ जि॒ष्णुना॑ यु॒त्कारेण॑ दु॒श्च्यव॑नेन॒ धृष्णु॑नां
 । तदि॒न्द्रेण॑ ज॒यत् तथ॑ स॒हृद्धं॑ यु॒धो न॒र इ॒षुह॑स्तेन॒ वृष्णा॑ ॥ स इ॒षुह॑स्तैः स नि॒षङ्गिभिर्व॑शी स॒ःस्र॑ष्टा
 स यु॒ध इन्द्रो॑ गु॒णेन॑ । स॒ःसृष्ट॑जि॒त् सोम॑पा बा॒हुश॑र्द्धीर्द्ध॒धन्वा॑ प्रति॑हिताभि॒रस्ता॑ ॥ बृह॑स्पते॒ परि॑
 दीया- []

Pada Paata

आ॒शुः । शि॒शानः॑ । वृ॒षभः॑ । न । यु॒द्ध्मः । घ॑नाघ॒नः । क्षोभ॑णः । च॒र॒षणी॑नाम् ॥
 सं॒क्रन्द॑न इति॑ सं - क्रन्द॑नः । अ॒नि॒मिष॑ इत्य॑नि - मि॒षः । ए॒क॒वीर॑ इत्ये॒क - वीरः॑ । श॒तम्
 । सेना॑ । अ॒ज॒यत् । सा॒कम् । इन्द्रः॑ ॥ सं॒क्रन्द॑नेनेति॑ सं - क्रन्द॑नेन । अ॒नि॒मिषे॑नेत्य॑नि -
 मि॒षेण॑ । जि॒ष्णुना॑ । यु॒त्कारे॑नेति॑ युत् - का॒रेण॑ । दु॒श्च्यव॑नेनेति॑ दुः-च्य॑वनेन॒ । धृष्णु॑नां ॥ तत्
 । इ॒न्द्रेण॑ । ज॒यत् । तत् । स॒हृद्धं॑ । यु॒धः । न॒रः । इ॒षुह॑स्तेनेतीषु॑ - ह॒स्तेन॑ । वृष्णा॑ ॥ सः
 । इ॒षुह॑स्तैरितीषु॑ - ह॒स्तैः । सः । नि॒षङ्गिभि॑रिति॑ निष॒ङ्गि - भिः॑ । व॒शी । स॒ःस्र॑ष्टेति॑ सं - स्र॑ष्टा
 । सः । यु॒धः । इन्द्रः॑ । गु॒णेन॑ ॥ स॒ःसृष्ट॑जि॒दिति॑ स॒ःसृष्ट॑ - जि॒त् । सोम॑पा इति॑ सोम - पाः
 । बा॒हुश॑र्द्धीति॑ बाहु - श॒र्द्धी । ऊ॒र्द्ध्वध॑न्वेत्यू॒र्द्ध्व - ध॒न्वा । प्रति॑हिताभि॒रिति॑ प्रति - हि॒ताभिः॑
 । अस्ता॑ ॥ बृह॑स्पते । प॒रीति॑ । दी॒य ।

17 TS 4.6.4.2

TS 4.6.4.2

Samhita Paata

रथेन रक्षोहा ऽमित्राः अप बाधमानः । प्रभञ्जन्थ सेनाः प्रमृणो युधा जयन्तस्माकं-मेद्व्यविता रथानां
 ॥ गोत्रभिदं गोविदं वज्रबाहुं जयन्तमज्मं प्रमृणन्त-मोजसा । इमं सजाता अनुवीर-यद्धमिन्द्रः
 सखायोऽनु सः रभद्धं ॥ बलविज्ञायः-स्थर्विरः प्रवीरः सहस्वान् वाजी सहमान उग्रः । अभि-
 वीरो अभिसत्त्वा सहोजा जैत्रमिन्द्र रथमातिष्ठ गोवित् ॥ अभि गोत्राणि सहसा गाहमानोऽदायो- []

Pada Paata

रथेन । रक्षोहेति रक्षः - हा । अमित्रान् । अपबाधमान इत्यप - बाधमानः ॥ प्रभञ्जन्ति प्र
 - भञ्जन् । सेनाः । प्रमृण इति प्र - मृणः । युधा । जयन् । अस्माकम् । एधि । अविता
 । रथानाम् ॥ गोत्रभिदमिति गोत्र - भिदम् । गोविदमिति गो - विदम् । वज्रबाहुमिति वज्र -
 बाहुम् । जयन्तम् । अज्मं । प्रमृणन्तमिति प्र - मृणन्तम् । ओजसा ॥ इमम् । सजाता इति
 स - जाताः । अन्विति । वीरयद्धम् । इन्द्रम् । सखायः । अनु । समिति । रभद्धम् ॥
 बलविज्ञाय इति बल - विज्ञायः । स्थर्विरः । प्रवीर इति प्र - वीरः । सहस्वान् । वाजी ।
 सहमानः । उग्रः ॥ अभिवीर इत्यभि - वीरः । अभिसत्त्वेत्यभि - सत्त्वा । सहोजा इति सहः
 - जाः । जैत्रम् । इन्द्र । रथम् । एति । तिष्ठ । गोविदिति गो - वित् ॥ अभीति । गोत्राणि
 । सहसा । गाहमानः । अदायः ।

18 TS 4.6.4.3

TS 4.6.4.3

Samhita Paata

वीरः शतमन्युरिन्द्रः । दुश्च्यवनः पृतनाषाडं युद्धयो-स्माकं सेनां अवतु प्र युथ्सु ॥ इन्द्रं
आसां-नेता बृहस्पतिं दक्षिणां यज्ञः पुर एतु सोमः । देवसेनानां-मभिभञ्जतीनां जयन्तीनां मरुतो
यन्त्वग्रै ॥ इन्द्रस्य वृष्णो वरुणस्य राज्ञं आदित्यानां मरुतां शर्द्धं उग्रं । महामनसां भुवनच्यवा-
नां घोषो देवानां जयतां मुदस्थात् ॥ अस्माक-मिन्द्रः समृतेषु ध्वजेष्वस्माकं या इषवस्ता जयन्तु ।

Pada Paata

वीरः । शतमन्युरिति शत - मन्युः । इन्द्रः ॥ दुश्च्यवन इति दुः - च्यवनः । पृतनाषाट् ।
अयुद्धयः । अस्माकम् । सेनाः । अवतु । प्रेति । युथ्स्विति युत् - सु ॥ इन्द्रः । आसाम् ।
नेता । बृहस्पतिः । दक्षिणा । यज्ञः । पुरः । एतु । सोमः ॥ देवसेनानामिति देव - सेनानाम्
। अभिभञ्जतीनामित्यभि - भञ्जतीनाम् । जयन्तीनाम् । मरुतः । यन्तु । अग्रै ॥ इन्द्रस्य ।
वृष्णः । वरुणस्य । राज्ञः । आदित्यानाम् । मरुताम् । शर्द्धः । उग्रम् ॥ महामनसामिति
महा - मनसाम् । भुवनच्यवानामिति भुवन - च्यवानाम् । घोषः । देवानाम् । जयताम् ।
उदिति । अस्थात् ॥ अस्माकम् । इन्द्रः । समृतेष्विति सं - ऋतेषु । ध्वजेषु । अस्माकम्
। याः । इषवः । ताः । जयन्तु ॥

19 TS 4.6.4.4

TS 4.6.4.4

Samhita Paata

अ॒स्माकं॑ वी॒रा उत्त॑रे भवन्त्व॒स्मानु॑ दे॒वा अव॑ता ह॒वेषु॑ ॥ उद्ध॑र॒षय॑ म॒घव॑न्ना-यु॒धा-न्यु॑त्स॒त्वंनां॑ मा-
म॒कानां॑ म॒हाश॑सि । उद्ध॑त्रहन् वा॒जिनां॑ वा॒जिना॑न्युद्-र॒थानां॑ ज॒यता॑मेतु॒ घोषः॑ ॥ उप॑ प्रेत॒ जय॑ता
नरः॑स्थि॒रा वः॑ सन्तु बा॒हवः॑ । इन्द्रो॑ वः॒ शर्म॑ यच्छ॒ त्वना॑-धृ॒ष्या यथा॑संथ ॥ अ॒वसृ॑ष्टा॒ परा॑ प॒तु
शर॑व्ये ब्रह्म॑ स॒शिता॑ । गच्छ॑मि॒त्रान् प्र- []

Pada Paata

अ॒स्माक॑म् । वी॒राः । उत्त॑र इत्युत् - त॒रे । भ॒वन्तु॑ । अ॒स्मान् । उ॒ । दे॒वाः । अ॒व॒त॒ । ह॒वेषु॑
॥ उ॒दि॒ति॑ । ह॒र॒ष॒य॒ । म॒घ॒व॒न्नि॒ति॑ म॒घ - व॒न् । आ॒यु॑धानि । उ॒दि॒ति॑ । स॒त्वंना॑म् । मा॒म॒का॒ना॑म्
। म॒हा॒श॑सि ॥ उ॒दि॒ति॑ । वृ॒त्र॒ह॒न्नि॒ति॑ वृ॒त्र-ह॒न् । वा॒जि॒ना॑म् । वा॒जि॒ना॑नि । उ॒दि॒ति॑ । र॒था॒ना॑म् ।
ज॒य॒ता॑म् । ए॒तु॒ । घो॒षः॑ ॥ उप॑ । प्रे॒ति॑ । इ॒त॒ । ज॒य॒त॒ । न॒रः॑ । स्थि॒राः । वः॑ । स॒न्तु॒ । बा॒ह॒वः॑
॥ इन्द्रः॑ । वः॑ । शर्म॑ । य॒च्छ॒तु॒ । अ॒ना॒धृ॒ष्या इत्य॑ना - धृ॒ष्याः । यथा॑ । अ॒सं॒थ ॥ अ॒व॒सृ॑ष्टे॒त्य॒व॑
- सृ॒ष्टा॒ । प॒रे॒ति॑ । प॒त॒ । शर॑व्ये । ब्रह्म॑स॒शिते॑ति ब्रह्म॑-स॒शिता॑ ॥ गच्छ॑ । अ॒मि॒त्रान् । प्रे॒ति॑ ।

20 TS 4.6.4.5

TS 4.6.4.5

Samhita Paata

वि॒श॒ मैषां॑ कञ्च॒नोच्छि॑षः ॥ म॒र्मा॑णि ते॒ वर्म॑भिश्छादयामि॒ सोम॑स्त्वा॒ राजा॑ ऽमृ॒तेना॑भि-व॒स्तां ।
 उ॒रोर्वरी॑यो वरि॒वस्ते॑ अस्तु॒ जय॑न्तं॒ त्वाम॑नु॒ मद॑न्तु दे॒वाः ॥ यत्र॑ बा॒णाः संप॑त॒न्ति कु॑मा॒रा वि॑शि॒खा
 इ॒व । इन्द्रो॑ न॒स्तत्र॑ वृ॒त्रहा॑ वि॒श्वाहा॑ शर्म॑ यच्छतु ॥

Pada Paata

वि॒श॒ । मा । ए॒षाम् । कम् । च॒न । उ॒दि॒तिं । शि॒षः ॥ म॒र्मा॑णि । ते । वर्म॑भि॒रिति॑ वर्म॑
 -भिः । छा॒द॒यामि॑ । सोम॑ः । त्वा॒ । राजा॑ । अ॒मृ॒तेन॑ । अ॒भी॒तिं । व॒स्ताम् ॥ उ॒रोः । वरी॑यः
 । वरि॑वः । ते । अ॒स्तु । जय॑न्तम् । त्वाम् । अ॒न्वि॒तिं । म॒द॒न्तु । दे॒वाः ॥ यत्र॑ । बा॒णाः
 । संप॑त॒न्तीति॑ सं - प॒त॒न्ति । कु॑मा॒राः । वि॑शि॒खा इति॑ वि - शि॒खाः । इ॒व ॥ इन्द्रो॑ । नः
 । तत्र॑ । वृ॒त्रहे॑ति वृ॒त्र - हा । वि॒श्वाहे॑ति वि॒श्वा - हा । शर्म॑ । य॒च्छतु॑ ॥

21 TS 4.6.5.1

TS 4.6.5.1

Samhita Paata

प्राची॑मनु॒ प्रदि॑शं॒ प्रेहि॑ वि॒द्वान॒ग्नेर॑ग्ने॒ पुरो॑ अ॒ग्निर्भ॑वे॒ह । वि॒श्वा आ॑शा दी॒द्यानो॑ वि भा॒ह्यूर्जं॑ नो धेहि द्वि॒पदे॑
 चतु॑ष्पदे ॥ क्रम॑द्धम॒ग्निना॑ नाक॒मुख्य॑ ह॒स्तेषु॑ बिभ्र॑तः । दि॒वः पृ॒ष्ठं सु॑वर्ग॒त्वा मि॒श्रा दे॒वेभि॑राद्धं
 ॥ पृ॒थि॒व्या अ॒हमु॑दु॒न्तरि॑क्ष-माऽरु॑ह-म॒न्तरि॑क्षाद् दि॒वमाऽरु॑हं । दि॒वो नाक॑स्य पृ॒ष्ठाथ॑ सु॒व॒ज्योति॑रगा-
 []

Pada Paata

प्राची॑म् । अ॒न्वि॒ति॑ । प्र॒दि॒श॒मि॒ति॑ प्र॒दि॒श॑म् । प्रे॒ति॑ । इ॒हि॑ । वि॒द्वान् । अ॒ग्नेः॑ । अ॒ग्ने॑ । पु॒रो
 अ॒ग्नि॒रि॒ति॑ पु॒रः - अ॒ग्निः॑ । भ॒व॒ । इ॒ह ॥ वि॒श्वाः॑ । आ॒शाः॑ । दी॒द्यानः॑ । वी॒ति॑ । भा॒हि॑ ।
 ऊ॒र्ज॑म् । नः॑ । धे॒हि॑ । द्वि॒पद् इति॑ द्वि - प॒दे॑ । चतु॑ष्पद् इति॑ चतुः - प॒दे॑ ॥ क्रम॑द्धम् । अ॒ग्निना॑
 । नाक॑म् । उ॒ख्य॑म् । ह॒स्तेषु॑ । बिभ्र॑तः ॥ दि॒वः । पृ॒ष्ठम् । सु॒वः॑ । ग॒त्वा । मि॒श्राः ।
 दे॒वेभिः॑ । आ॒द्धम् ॥ पृ॒थि॒व्याः । अ॒हम् । उ॒दि॒ति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । ए॒ति॑ । अ॒रु॒हम् । अ॒न्त॒रि॒क्षात् । दि॒वम् । ए॒ति॑ । अ॒रु॒हम् ॥ दि॒वः । नाक॑स्य । पृ॒ष्ठात् । सु॒वः॑ । ज्यो॒तिः॑ । अ॒गाम् ।

22 TS 4.6.5.2**TS 4.6.5.2****Samhita Paata**

म॒हं ॥ सु॒व॒र्य॒न्तो॒ नापै॑क्षन्त॒ आ द्या॑ रो॒हन्ति॑ रोद॑सी । य॒ज्ञं॒ ये वि॒श्वतो॑धारः॒ सुवि॑द्वा॒सो वि॒तेनि॑रे
 ॥ अ॒ग्ने प्रे॒हि॑ प्र॒थ॒मो दे॒वय॑तां चक्षु॑र्दे॒वाना॑मु॒त म॒र्त्यानां॑ । इ॒यक्ष॑माणा॒ भृगु॑भिः॒ स॒जोषाः॑ सु॒व॒र्य॒न्तु
 यज॑मानाः स्व॒स्ति ॥ न॒क्तो॒षासा॑ स॒मन॑सा॒ विरू॑पे॒ धा॒पये॑ते॒ शिशु॑मेकः॒ समी॑ची । द्या॒वा क्षा॒मा
 रु॒क्मो अ॒न्तर्वि॑ भा॒ति दे॒वा अ॒ग्निं धा॑रयन् द्रवि॑णो॒दाः ॥ अ॒ग्ने स॒हस्रा॑क्ष - []

Pada Paata

अ॒हम् ॥ सु॒वः । यन्तः॑ । न । अ॒पेति॑ । ई॒क्षन्ते॑ । एति॑ । द्याम् । रो॒हन्ति॑ । रोद॑सी इति॑
 ॥ य॒ज्ञम् । ये । वि॒श्वतो॑धार॒मिति॑ वि॒श्वतः॑ - धा॒रम् । सु॒र्विद्वा॑सु इति॑ सु - वि॒द्वा॑सुः । वि॒तेनि॑र
 इति॑ वि - ते॒निरे ॥ अ॒ग्ने । प्रेति॑ । इ॒हि । प्र॒थमः॑ । दे॒वय॑ता॒मिति॑ दे॒व - य॑ताम् । चक्षुः॑ ।
 दे॒वाना॑म् । उ॒त । म॒र्त्याना॑म् ॥ इ॒यक्ष॑माणाः । भृ॒गुभिरि॑ति॒ भृगु॑ - भिः । स॒जोषा॑ इति॑ स॒जोषाः॑
 । सु॒वः । यन्तु॑ । यज॑मानाः । स्व॒स्ति ॥ न॒क्तोषा॑सौ । स॒मन॑सेति॒ स - म॑न॒सा । वि॒रूपे॑ इति॑
 वि - रू॒पे । धा॒पये॑ते इति॑ । शि॒शुम् । ए॒कम् । स॒मीची॑ इति॑ ॥ द्यावा॑ । क्षा॒म । रु॒क्मः ।
 अ॒न्तः । वी॒ति । भा॒ति । दे॒वाः । अ॒ग्निम् । धा॒रय॑न् । द्र॒विणो॑दा इति॑ द्र॒विणः॑ - दाः ॥ अ॒ग्ने
 । स॒हस्रा॑क्षेति॑ सहस्र - अ॒क्ष ।

23 TS 4.6.5.3

TS 4.6.5.3

Samhita Paata

श॒तमूर्द्ध॑ञ्छतं ते प्रा॒णाः स॒हस्र॑मपा॒नाः । त्व॑ सा॒हस्र॑स्य रा॒य ई॑शिषे तस्मै ते वि॒धेम॑ वाजा॒य स्वाहा॑
 ॥ सु॒पर्णो॑ऽसि ग॒रुत्मा॑न् पृथि॒व्याः सी॑द पृ॒ष्ठे पृथि॒व्याः सी॑द भा॒साऽन्तरि॑क्ष॒मा पृ॑ण॒ ज्योति॑षा
 दि॒वमु॑त्त॒भान॑ तेज॑सा दि॒श उ॒द् द॑ह ॥ आ॒जुह्वा॑नः सु॒प्रती॑कः पु॒रस्ता॑द॒ग्ने स्वा॑ यो॒निमा॑ सी॒द सा॑द्भ्या
 । अ॒स्मिन्ध॒-सु॒धस्थे॑ अ॒द्भ्युत्तर॑स्मिन् विश्वे॑ दे॒वा - []

Pada Paata

श॒तमूर्द्ध॑ञ्छति॑ श॒त - मूर्द्ध॑न् । श॒तम् । ते । प्रा॒णा इति॑ प्र॒-अ॒नाः । स॒हस्र॑म् । अ॒पान॑ इत्य॑प

- अ॒नाः ॥ त्वम् । सा॒ह॒स्र॒स्य॑ । रा॒यः । ई॒शि॒षे । तस्मै॑ । ते । वि॒धेम॑ । वाजा॑य । स्वाहा॑
 ॥ सु॒प॒र्ण॑ इति॑ सु॒प॒र्णः । अ॒सि॒ । ग॒रु॒त्मा॑न् । पृ॒थि॒व्याम् । सी॒द॒ । पृ॒ष्ठे । पृ॒थि॒व्याः । सी॒द॒
 । भा॒सा । अ॒न्त॒रि॒क्षम् । एति॑ । पृ॒ण॒ । ज्योति॑षा । दि॒वम् । उ॒दि॒ति॑ । स्त॒भा॒न् । तेज॑सा
 । दि॒शः । उ॒दि॒ति॑ । दृ॒ह॒ ॥ आ॒जु॒ह्वान॑ इत्या॑ - जु॒ह्वानः॑ । सु॒प्रती॑क॒ इति॑ सु - प्रती॑कः ।
 पु॒रस्ता॑त् । अ॒ग्ने॑ । स्वा॒म् । योनि॑म् । एति॑ । सी॒द॒ । सा॒द्भ्या॑ ॥ अ॒स्मिन् । स॒ध॒स्थ॒ इति॑
 स॒ध - स्थे॑ । अधी॑ति । उत्त॑रस्मि॒न्नित्यु॑त् - त॒रस्मि॑न् । वि॒श्वे॑ । दे॒वाः ।

24 TS 4.6.5.4

TS 4.6.5.4

Samhita Paata

यज॑मानश्च सीद॑त् ॥ प्रे॒द्धो॑ अ॒ग्ने दी॑दिहि पु॒रो नोऽज॑स्रया सू॒र्म्या॑ यवि॒ष्ठ । त्वा॑ः श॒श्वन्त॑ उप॑ यन्ति
 वाजाः॑ ॥ वि॒धेम॑ ते प॒रमे॑ जन्म॑न्न॒ग्ने वि॒धेम॑ स्तोमै॑रव॒रे स॒ध॒स्थे॑ । यस्मा॑द्-योने॑रु॒दारि॑था॒ यजे॑ तं
 प्र॒त्वे ह॒वी॒षि जु॒हुरे॑ समि॒द्धे ॥ ता॑ः स॒वि॒तुर्वरे॑ण्यस्य चि॒त्रामा॑ऽहं॒वृ॒णे सु॒म॒तिं वि॒श्वज॑न्यां । याम॑स्य
 क॒ण्वो अ॒दु॒ह॒त् प्रपी॑नाः॒ सह॑स्र॒धारा॑ - []

Pada Paata

यज॑मानः । च॒ । सी॒द॒त् ॥ प्रे॒द्ध॒ इति॑ प्र - इ॒द्धः । अ॒ग्ने॑ । दी॑दिहि । पु॒रः । नः॑ । अज॑स्रया
 । सू॒र्म्या॑ । य॒वि॒ष्ठ ॥ त्वा॒म् । श॒श्वन्तः॑ । उ॒पेति॑ । य॒न्ति॑ । वाजाः॑ ॥ वि॒धेम॑ । ते । प॒रमे॑ ।
 जन्म॑न् । अ॒ग्ने॑ । वि॒धेम॑ । स्तोमैः॑ । अ॒वरे॑ । स॒ध॒स्थ॒ इति॑ स॒ध - स्थे॑ ॥ यस्मा॑त् । योनेः॑ ।

उ॒दा॒रि॒थे॒त्यु॒त् - आ॒रि॒थ । य॒जै॑ । त॒म् । प्रे॒ति॑ । त्वे॒ इति॑ । ह॒वी॒र्षि॑ । जु॒हु॒रे॒ । स॒मि॒द्ध॒ इति॑ सं
- इ॒द्धे ॥ ता॒म् । स॒वि॒तुः॑ । व॒रे॒ण्य॒स्य॑ । चि॒त्रा॒म् । ए॒ति॑ । अ॒ह॒म् । वृ॒णे॒ । सु॒म॒ति॒मि॒ति॑ सु -
म॒ति॒म् । वि॒श्वज॑न्या॒मि॒ति॑ वि॒श्व - ज॒न्या॒म् ॥ या॒म् । अ॒स्य॑ । क॒ण्वः॑ । अ॒दु॒ह॒त् । प्र॒पी॒ना॒मि॒ति॑
प्र॒पी॒ना॒म् । स॒हस्र॑धा॒रा॒मि॒ति॑ स॒हस्र॑ - धा॒रा॒म् ।

25 TS 4.6.5.5

TS 4.6.5.5

Samhita Paata

प॒य॒सा म॒हीं गां॑ ॥ स॒प्त ते॑ अ॒ग्ने स॒मि॒धः॑ स॒प्त जि॒ह्वाः॑ स॒प्त ऋ॒षयः॑ स॒प्त धा॒मं प्रि॒याणि॑ । स॒प्त हो॒त्राः॑
स॒प्त॒धा त्वां॑ य॒जन्ति॑ स॒प्त यो॒नी॒रा पृ॒णस्वा॑ घृ॒तेन॑ ॥ ई॒दृङ् चो॒न्या॒दृङ् चै॒ता॒दृङ् च॑ प्र॒ति॒दृङ् च॑ मि॒तश्च॑
संमि॑तश्च॒ सभ॑राः ॥ शु॒क्रज्यो॑तिश्च॒ चि॒त्रज्यो॑तिश्च॒ स॒त्यज्यो॑तिश्च॒ ज्योति॑ष्माश्च॒ स॒त्यश्च॑र्त॒पाश्चा॒त्यश्च॑-
हाः ॥

Pada Paata

प॒य॒सा । म॒ही॒म् । गा॒म् ॥ स॒प्त । ते॒ । अ॒ग्ने॒ । स॒मि॒ध॒ इति॑ स॒म् - इ॒धः॑ । स॒प्त । जि॒ह्वाः॑
। स॒प्त । ऋ॒षयः॑ । स॒प्त । धा॒मं । प्रि॒याणि॑ ॥ स॒प्त । हो॒त्राः॑ । स॒प्त॒धेति॑ स॒प्त - धा॒ । त्वा॒
। य॒जन्ति॑ । स॒प्त । यो॒नीः॑ । ए॒ति॑ । पृ॒णस्व॑ । घृ॒तेन॑ ॥ ई॒दृङ् । च॒ । अ॒न्या॒दृङ् । च॒ ।
ए॒ता॒दृङ् । च॒ । प्र॒ति॒दृङि॑ति॒ प्रति॑ - दृङ् । च॒ । मि॒तः॑ । च॒ । संमि॑त॒ इति॑ सं - मि॒तः॑ । च॒ ।
सभ॑रा॒ इति॑ स - भ॒राः॑ ॥ शु॒क्रज्यो॑ति॒रिति॑ शु॒क्र-ज्यो॑तिः । च॒ । चि॒त्रज्यो॑ति॒रिति॑ चि॒त्र-ज्यो॑तिः

। च । स॒त्यज्यो॑तिरिति स॒त्य - ज्यो॑तिः । च । ज्योति॑ष्मान् । च । स॒त्यः । च । ऋ॒त॒पा
इत्यृ॑त-पाः । च । अत्य॑हा इत्यति॑ - अ॒हाः ॥

26 TS 4.6.5.6

TS 4.6.5.6

Samhita Paata

ऋ॒त॒जिच्च॑ स॒त्यजिच्च॑ से॒न॒जिच्च॑ सु॒षेण॑श्चान्त्य॑मित्रश्च दू॒रेअ॑मित्रश्च ग॒णः ॥ ऋ॒त॒श्च स॒त्यश्च॑ ध्रु॒वश्च॑ ध्रु॒-
रुण॑श्च ध॒र्ता च॑ वि॒ध॒र्ता च॑ वि॒धा॒रयः॑ ॥ ई॒दृक्षा॑स ए॒ता॒दृक्षा॑स ऊ॒ षुणः॑ स॒दृक्षा॑सः प्र॒तिस॑दृक्षास ए॒त॒न
। मि॒तास॑श्च संमि॒तास॑श्च न ऊ॒तये॑ स॒भर॑सो म॒रुतो॑ य॒ज्ञे अ॒स्मिन्नि॒न्द्रं दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मानो॑
() यथे॒न्द्रं दै॒वीर्वि॑शो म॒रुतो॑ऽनु॒वर्त्मान ए॒वमि॑मं य॒ज॑मानं दै॒वीश्च॑ वि॒शो मा॒नु॒षी॒श्चानु॑वर्त्मानो भवन्तु ॥

Pada Paata

ऋ॒त॒जिदि॒त्यृ॒त - जि॒त् । च । स॒त्यजि॒दि॒तिं स॒त्य - जि॒त् । च । से॒न॒जि॒दि॒तिं से॒न - जि॒त् । च
। सु॒षेण॑ इति॑ सु - से॒नः । च । अ॒न्त्य॑मित्र इत्यन्ति॑-अ॒मि॒त्रः । च । दू॒रे अ॑मित्र इति॑ दू॒रे -
अ॒मि॒त्रः । च । ग॒णः ॥ ऋ॒तः । च । स॒त्यः । च । ध्रु॒वः । च । ध्रु॒रुणः॑ । च । ध॒र्ता ।
च । वि॒ध॒र्तेति॑ वि - ध॒र्ता । च । वि॒धा॒रय॑ इति॑ वि-धा॒रयः॑ ॥ ई॒दृक्षा॑सः । ए॒ता॒दृक्षा॑सः । उ॒ ।
स्वि॒तिं । नः॑ । स॒दृक्षा॑सः । प्र॒तिस॑दृक्षास इति॑ प्र॒ति - स॒दृक्षा॑सः । ए॒ति । इ॒त॒न ॥ मि॒तासः॑ ।
च । संमि॒तास॑ इति॑ सं - मि॒तासः॑ । च । नः॑ । ऊ॒तये॑ । स॒भर॑स इति॑ स - भ॒रसः॑ । म॒रुतः॑
। य॒ज्ञे । अ॒स्मिन् । इ॒न्द्रम् । दै॒वीः । वि॒शः । म॒रुतः॑ । अनु॑वर्त्मान इत्यनु॑वर्त्मानः () ।

यथौ । इन्द्रम् । दैवीः । विशः । मरुतः । अनुवर्तमान इत्यनु - वर्तमानः । एवम् । इमम् ।
यजमानम् । दैवीः । च । विशः । मानुषीः । च । अनुवर्तमान इत्यनु - वर्तमानः । भवन्तु ॥

27 TS 4.6.6.1

TS 4.6.6.1

Samhita Paata

जीमूतस्येव भवति प्रतीकं यद्वर्मा याति समदामुपस्थे । अनाविद्धया तनुवा जय त्वं स त्वा वर्मणो
महिमा पिपर्तु ॥ धन्वना गा धन्वनाऽऽजिं जयेम धन्वना तीव्राः समदो जयेम । धनुः शत्रोरपकामं
कृणोति धन्वना सर्वाः प्रदिशो जयेम ॥ वक्ष्यन्तीवेदा गनीगन्ति कर्णं प्रियं सखायं परिष्वजाना
। योषेव शिङ्गे वितताऽधि धन्वन् - []

Pada Paata

जीमूतस्य । इव । भवति । प्रतीकम् । यत् । वर्मा । याति । समदामिति स - मदाम् ।
उपस्थ इत्युप - स्थे ॥ अनाविद्धयेत्यना - विद्धया । तनुवा । जय । त्वम् । सः । त्वा ।
वर्मणः । महिमा । पिपर्तु ॥ धन्वना । गाः । धन्वना । आजिम् । जयेम् । धन्वना ।
तीव्राः । समद इति स - मदः । जयेम् ॥ धनुः । शत्रोः । अपकाममित्यप - कामम् ।
कृणोति । धन्वना । सर्वाः । प्रदिश इति प्र - दिशः । जयेम् ॥ वक्ष्यन्ती । इव । इत् ।
एति । गनीगन्ति । कर्णम् । प्रियम् । सखायम् । परिष्वजानेति परि - स्रस्वजाना ॥ योषा
। इव । शिङ्गे । विततेति वि - तता । अधीति । धन्वन् ।

28 TS 4.6.6.2

TS 4.6.6.2

Samhita Paata

ज्या इ॒यꣳ स॒मने॑ पा॒रय॑न्ती ॥ ते आ॒चर॑न्ती॒ स॒मने॑व॒ योषा॑ मा॒तेव॑ पु॒त्रं बि॑भृतामुपस्थे॑ । अप॒ शत्रू॑न्
वि॒द्व्यताꣳ सँवि॑दाने आ॒त्नी इ॒मे वि॑ष्फुरन्ती॑ अ॒मित्रा॑न् ॥ ब॒ह्नीनां॑ पि॒ता ब॒हुर॑स्य पु॒त्रश्चि॒श्वा कृ॑णोति
स॒मना॑ऽव॒गत्य॑ । इ॒षुधिः॑ स॒ङ्काः॑ पृ॒तना॑श्च॒ सर्वाः॑ पृ॒ष्ठे नि॒नद्धो॑ जयति॑ प्रसू॒तः ॥ रथे॑ तिष्ठन् नयति॑
वा॒जिनः॑ पु॒रो यत्र॑यत्र का॒मय॑ते सुषा॒रथिः॑ । अ॒भीशू॑नां म॒हिमा॑नं - []

Pada Paata

ज्या । इ॒यम् । स॒मने॑ । पा॒रय॑न्ती ॥ ते इति॑ । आ॒चर॑न्ती॒ इत्या॑ - च॒रन्ती॑ । स॒मना॑ । इ॒व
। योषा॑ । मा॒ता । इ॒व । पु॒त्रम् । बि॑भृताम् । उ॒पस्थ॑ इत्युप - स्थे ॥ अपेति॑ । शत्रू॑न् ।
वि॒द्व्यता॑म् । सँवि॑दान इति॑ सं - वि॒दाने॑ । आ॒त्नी इति॑ । इ॒मे इति॑ । वि॑ष्फुरन्ती॑ इति॑ वि॒स्फुर॑न्ती॑
। अ॒मित्रा॑न् ॥ ब॒ह्नीना॑म् । पि॒ता । ब॒हुः । अ॒स्य । पु॒त्रः । चि॒श्वा । कृ॑णोति । स॒मना॑ ।
अ॒व॒गत्येत्य॑व - गत्य॑ ॥ इ॒षुधिरि॑तीषु - धिः । स॒ङ्काः॑ । पृ॒तनाः॑ । च॒ । सर्वाः॑ । पृ॒ष्ठे । नि॒नद्ध॑
इति॑ नि - न॒द्धः । ज॒यति॑ । प्रसू॑त इति॑ प्र - सू॒तः ॥ रथे॑ । तिष्ठ॑न् । न॒यति॑ । वा॒जिनः॑ ।
पु॒रः । यत्र॑यत्रेति॑ यत्र॑-य॒त्र । का॒मय॑ते । सुषा॒रथिरि॑ति॑ सु - सा॒रथिः॑ ॥ अ॒भीशू॑नाम् । म॒हिमा॑नम् ।

29 TS 4.6.6.3

TS 4.6.6.3

Samhita Paata

पनायत् मनः पश्चादनु यच्छन्ति रश्मयः ॥ तीव्रान् घोषान् कृण्वते वृषपाणयोऽश्वा रथेभिः सह
वाजयन्तः । अवक्रामन्तः प्रपदैरमित्रान् क्षिणन्ति शत्रून् अनपव्ययन्तः ॥ रथवाहनं हविरस्य
नाम् यत्राऽऽयुधं निहितमस्य वर्म । तत्र रथमुप शग्मं सदेम विश्वाहा वयं सुमनस्यमानाः
॥ स्वादुषः सदः पितरो वयोधाः कृच्छ्रेश्रितः शक्तीवन्तो गभीराः । चित्रसेना इषुबला अमृद्धाः
सतोवीरा उरवो व्रातसाहाः ॥ ब्राह्मणासः - []

Pada Paata

पनायत् । मनः । पश्चात् । अन्विति । यच्छन्ति । रश्मयः ॥ तीव्रान् । घोषान् । कृण्वते
। वृषपाणय इति वृष-पाणयः । अश्वाः । रथेभिः । सह । वाजयन्तः ॥ अवक्रामन्त इत्येव
- क्रामन्तः । प्रपदैरिति प्र - पदैः । अमित्रान् । क्षिणन्ति । शत्रून् । अनपव्ययन्त इत्यनप
- व्ययन्तः ॥ रथवाहनमिति रथ-वाहनम् । हविः । अस्य । नाम् । यत्र । आयुधम् ।
निहितमिति नि - हितम् । अस्य । वर्म ॥ तत्र । रथम् । उपेति । शग्मम् । सदेम् । विश्वाहेति
विश्वा - अहो । वयम् । सुमनस्यमाना इति सु - मनस्यमानाः ॥ स्वादुषःसद इति स्वादु -
सःसदः । पितरः । वयोधा इति वयः - धाः । कृच्छ्रेश्रित इति कृच्छ्रे - श्रितः । शक्तीवन्त
इति शक्ति - वन्तः । गभीराः ॥ चित्रसेना इति चित्र - सेनाः । इषुबला इतीषु - बलाः ।
अमृद्धाः । सतोवीरा इति सतः - वीराः । उरवः । व्रातसाहा इति व्रात - साहाः ॥ ब्राह्मणासः ।

30 TS 4.6.6.4

TS 4.6.6.4

Samhita Paata

पितॄः सोम्यांसः शिवे नो द्यावापृथिवी अनेहसा । पूषा नः पातु दुरिताद्वैतावृधो रक्षा मार्किर्नो
अघशशंस ईशत ॥ सुपर्णवस्ते मृगो अस्या दन्तो गोभिः सन्नद्धा पतति प्रसूता । यत्रा नरः सं
च वि च द्रवन्ति तत्रास्मभ्यमिषवः शर्म यशसन् ॥ ऋजीते परि वृद्धिं नोऽश्मा भवतु नस्तनूः
। सोमो अधि ब्रवीतु नोऽदितिः - []

Pada Paata

पितॄः । सोम्यांसः । शिवे इति । नः । द्यावापृथिवी इति द्यावा - पृथिवी । अनेहसा ॥ पूषा
। नः । पातु । दुरितादिति दुः - इतात् । ऋतावृध इत्यृत - वृधः । रक्षा । मार्किः । नः
। अघशशंस इत्यघ - शशंसः । ईशत ॥ सुपर्णमिति सु - पर्णम् । वस्ते । मृगः । अस्याः
। दन्तः । गोभिः । सन्नद्धेति सं - नद्धा । पतति । प्रसूतेति प्र - सूता ॥ यत्र । नरः ।
समिति । च । वीति । च । द्रवन्ति । तत्र । अस्मभ्यमित्यस्म - भ्यम् । इषवः । शर्म ।
यशसन् ॥ ऋजीते । परीति । वृद्धिं । नः । अश्मा । भवतु । नः । तनूः ॥ सोमः ।
अधीति । ब्रवीतु । नः । अदितिः ।

31 TS 4.6.6.5

TS 4.6.6.5

Samhita Paata

शर्म यच्छतु ॥ आ जङ्घन्ति सान्वेषां जघनाः उप जिघ्रते । अश्वाजनि प्रचेतसोऽश्वान्थ समथ्सु
चोदय ॥ अहिरिव भोगैः पर्येति बाहुं ज्यायां हेति परिबाधमानः । हस्तघ्नो विश्वा वयुनानि
विद्वान् पुमान् पुमांसं परि पातु विश्वतः ॥ वनस्पते वीडङ्गो हि भूया अस्मथ् सखा प्रतरणः
सुवीरः । गोभिः सन्नद्धो असि वीडयस्वाऽऽस्थाता ते जयतु जेत्वानि ॥ दिवः पृथिव्याः पर्यो- []

Pada Paata

शर्म । यच्छतु ॥ एति । जङ्घन्ति । सानु । एषाम् । जघनान् । उपेति । जिघ्रते ॥
अश्वाजनीत्यश्व - अजनि । प्रचेतस इति प्र - चेतसः । अश्वान् । समथ्सु इति समत् - सु ।
चोदय ॥ अहिः । इव । भोगैः । परीति । एति । बाहुम् । ज्यायाः । हेतिम् । परिबाधमान
इति परि - बाधमानः ॥ हस्तघ्न इति हस्त - घ्नः । विश्वा । वयुनानि । विद्वान् । पुमान् ।
पुमांसम् । परीति । पातु । विश्वतः ॥ वनस्पते । वीडङ्ग इति वीडु - अङ्गः । हि । भूयाः
। अस्मथ्सुखेत्यस्मत् - सखा । प्रतरण इति प्र - तरणः । सुवीर इति सु - वीरः ॥ गोभिः ।
सन्नद्ध इति सं - नद्धः । असि । वीडयस्व । आस्थातेत्या - स्थाता । ते । जयतु । जेत्वानि
॥ दिवः । पृथिव्याः । परीति ।

32 TS 4.6.6.6

TS 4.6.6.6

Samhita Paata

-ज उद्-भृतं वनस्पतिभ्यः पर्याभृतः सहः । अपामोज्मानं परि गोभिरावृतमिन्द्रस्य वज्रं हविषा
रथं यज ॥ इन्द्रस्य वज्रो मरुतामनीकं मित्रस्य गर्भो वरुणस्य नाभिः । सेमां नो हव्यदातिं
जुषाणो देवं रथं प्रति हव्या गृभाय ॥ उपे श्वासय पृथिवीमुत द्यां पुरुत्रा ते मनुतां विष्टितं जगत्
। स दुन्दुभे सजूरिन्द्रेण देवैर्दूरा- []

Pada Paata

ओजः । उद्भृतमित्युत् - भृतम् । वनस्पतिभ्य इति वनस्पतिभ्यः । परीति । आभृतमित्या -
भृतम् । सहः ॥ अपाम् । ओज्मानम् । परीति । गोभिः । आवृतमित्या-वृतम् । इन्द्रस्य
। वज्रम् । हविषा । रथम् । यज ॥ इन्द्रस्य । वज्रः । मरुताम् । अनीकम् । मित्रस्य ।
गर्भः । वरुणस्य । नाभिः ॥ सः । इमाम् । नः । हव्यदातिमिति हव्य - दातिम् । जुषाणः
। देवं । रथं । प्रतीति । हव्या । गृभाय ॥ उपेति । श्वासय । पृथिवीम् । उत । द्याम् ।
पुरुत्रेति पुरु - त्रा । ते । मनुताम् । विष्टितमिति वि - स्थितम् । जगत् ॥ सः । दुन्दुभे ।
सजूरिति स - जूः । इन्द्रेण । देवैः । दूरात् ।

33 TS 4.6.6.7

TS 4.6.6.7

Samhita Paata

द्वीयो अपेसेधु शत्रून् ॥ आ क्रन्दय बलमोजो न आ धा निष्टनिहि दुरिता बाधमानः । अपे
प्रोथ दुन्दुभे दुच्छुनाः इत इन्द्रस्य मुष्टिरसि वीडयस्व ॥ आऽमूरंज प्रत्यावर्तयेमाः केतुमद् दुन्दुभि
वावदीति । समश्वपर्णाश्चरन्ति नो नरोऽस्माकमिन्द्र रथिनो जयन्तु ॥

Pada Paata

द्वीयः । अपेति । सेधु । शत्रून् ॥ एति । क्रन्दय । बलम् । ओजः । नः । एति ।
धाः । निरिति । स्थनिहि । दुरितेति दुः - इता । बाधमानः ॥ अपेति । प्रोथ । दुन्दुभे
। दुच्छुनान् । इतः । इन्द्रस्य । मुष्टिः । असि । वीडयस्व ॥ एति । अमूः । अज ।
प्रत्यावर्तयेति प्रति - आवर्तय । इमाः । केतुमदिति केतु - मत् । दुन्दुभिः । वावदीति ॥ समि-
ति । अश्वपर्णा इत्यश्व-पर्णाः । चरन्ति । नः । नरः । अस्माकम् । इन्द्र । रथिनः । जयन्तु ॥

34 TS 4.6.7.1

TS 4.6.7.1

Samhita Paata

यदक्रन्दः प्रथमं जायमान उद्यन्थ समुद्रादुत वा पुरीषात् । श्येनस्य पक्षा हरिणस्य बाहू उपस्तुत्यं
महिं जातं ते अर्वन् ॥ यमेन दत्तं त्रित एनमायुनगिन्द्र एणं प्रथमो अद्यतिष्ठत् । गन्धर्वो अस्य
रशनाम-गृभ्णाथ सूरदध्वं वसवो निरतष्ट ॥ असिं यमो अस्यादित्यो अर्वन्नसिं त्रितो गुह्येन व्रतेन
। असि सोमेन समया विपृक्त - []

Pada Paata

यत् । अक्रन्दः । प्रथमम् । जायमानः । उद्यन्नित्युत-यन् । समुद्रात् । उत । वा ।
पुरीषात् ॥ श्येनस्य । पक्षा । हरिणस्य । बाहू इति । उपस्तुत्यमित्युप - स्तुत्यम् । म-
हिं । जातम् । ते । अर्वन् ॥ यमेन । दत्तम् । त्रितः । एनम् । आयुनक् । इन्द्रः
। एनम् । प्रथमः । अधीति । अतिष्ठत् ॥ गन्धर्वः । अस्य । रशनाम् । अगृभ्णात् ।
सूरात् । अश्वम् । वसवः । निरिति । अतष्ट ॥ असिं । यमः । असिं । आदित्यः । अ-
र्वन् । असिं । त्रितः । गुह्येन । व्रतेन ॥ असिं । सोमेन । समया । विपृक्त इति वि - पृक्तः ।

35 TS 4.6.7.2

TS 4.6.7.2

Samhita Paata

आहुस्ते त्रीणि दिवि बन्धनानि ॥ त्रीणि त आहुर्दिवि बन्धनानि त्रीण्यप्सु त्रीण्यन्तः समुद्रे ।
उतेव मे वरुणश्छन्थ स्यर्वन् यत्रा त आहुः परमं जनित्रं ॥ इमा ते वाजिन्नवमार्जनानीमा शफा-
नाः सनितुर्निधानाः । अत्रा ते भद्रा रशना अपश्यमृतस्य या अभिरक्षन्ति गोपाः ॥ आत्मानं ते

मनसाऽऽरादजानामवो दिवा - []

Pada Paata

आहुः । ते । त्रीणि । दिवि । बन्धनानि ॥ त्रीणि । ते । आहुः । दिवि । बन्धनानि ।
 त्रीणि । अ॒प्स्वि॒त्यप् - सु । त्रीणि । अ॒न्तः । स॒मु॒द्रे ॥ उ॒त । इ॒व । मे । वरु॑णः ।
 छ॒न्धिस् । अ॒र्व॒च् । यत्र॑ । ते । आहुः । प॒र॒मम् । ज॒नि॒त्रम् ॥ इ॒मा । ते । वा॒जि॒न् ।
 अ॒व॒मा॒र्ज॒ना॒नी॒त्य॒व - मा॒र्ज॒ना॒नि । इ॒मा । श॒फा॒ना॒म् । स॒नि॒तुः । नि॒धा॒ने॒ति॒ नि - धा॒ना॒ ॥ अ॒त्र
 । ते । भ॒द्राः । र॒श॒नाः । अ॒प॒श्य॒म् । ऋ॒त॒स्य॑ । याः । अ॒भि॒र॒क्ष॒न्ती॒य॒भि - र॒क्ष॑न्ति । गो॒पा
 इति॑ गो - पाः ॥ आ॒त्मा॒न॒म् । ते । मन॑सा । आ॒रा॒त् । अ॒जा॒ना॒म् । अ॒वः । दि॒वा ।

36 TS 4.6.7.3

TS 4.6.7.3

Samhita Paata

प॒त॒य॑न्तं प॒त॒ङ्गं । शि॒रो॑ अ॒प॒श्यं॑ प॒थि॒भिः॑ सु॒गे॒भि॒र॒रे॒णु॒भि॒र्जे॒ह॒मा॒नं॑ प॒त॒त्रि ॥ अ॒त्रा॑ ते रू॒प॒मु॒त्त॒म॒म॒प॒श्यं॑
 जि॒र्गी॒ष॒मा॒ण॒मि॒ष आ॑ प॒दे॒ गोः॑ । य॒दा ते॒ म॒र्तो॑ अ॒नु भो॒ग॒मा॒न॒डा॒दि॒द् ग्र॒सि॑ष्ठ ओष॑धी॒र॒जी॒गः ॥ अ॒नु
 त्वा॒ रथो॑ अ॒नु म॒र्यो॑ अ॒र्व॒न्नु गा॒वोऽनु॑ भ॒गः॑ क॒नी॒नां॑ । अ॒नु व्रा॒ता॑स॒स्त॒वं स॒ख्य॒मी॒यु॒रनु॑ दे॒वा म॑मि॒रे
 वी॒र्य॑ - []

Pada Paata

पुतयन्तम् । पुतङ्गम् ॥ शिरः । अपश्यम् । पृथिभिरिति पृथि - भिः । सुगेभिरिति सु - गेभिः ।
 अरेणुभिरित्यरेणु - भिः । जेहमानम् । पुत्रि ॥ अत्र । ते । रूपम् । उत्तममित्युत् -
 तमम् । अपश्यम् । जिगीषमाणम् । इषः । एति । पुदे । गोः ॥ यदा । ते । मर्तः ।
 अन्विति । भोगम् । आनट् । आत् । इत् । ग्रसिष्ठः । ओषधीः । अजीगुः ॥ अन्विति ।
 त्वा । रथः । अन्विति । मर्यः । अर्वन् । अन्विति । गावः । अन्विति । भगः । कनी-
 नांम् ॥ अन्विति । ब्रातांसः । तव । सुख्यम् । ईयुः । अन्विति । देवाः । ममिरे । वीर्यम् ।

37 TS 4.6.7.4

TS 4.6.7.4

Samhita Paata

ते ॥ हिरण्यशृङ्गोऽयो अस्य पादा मनोजवा अवर् इन्द्र आसीत् । देवा इदस्य हविरद्यमायन् यो
 अर्वन्तं प्रथमो अद्व्यतिष्ठत् ॥ ईर्मान्तांसुः सिलिकमद्व्यमासुः सः शूरणासो दिव्यासो अत्याः ।
 हसा इव श्रेणिशो यतन्ते यदाक्षिषुर्दिव्यमज्ममश्वाः ॥ तव शरीरं पतयिष्वर्वन् तव चित्तं वातं
 इव ध्रजीमान् । तव शृङ्गाणि विष्टिता पुरुत्राऽरण्येषु जर्भुराणा चरन्ति ॥ उप - []

Pada Paata

ते ॥ हिरण्यशृङ्ग इति हिरण्य - शृङ्गः । अयः । अस्य । पादाः । मनोजवा इति मनः - जवाः ।
 अवर्ः । इन्द्रः । आसीत् ॥ देवाः । इत् । अस्य । हविरद्यमिति हविः - अद्यम् । आयन् ।
 यः । अर्वन्तम् । प्रथमः । अद्व्यतिष्ठदित्यधि - अतिष्ठत् ॥ ईर्मान्तांस इतीर्म-अन्तांसुः । सिलि-

कमद्व्यमासु इति सिलिक-मद्व्यमासुः । समितिः । शूरणासः । दिव्यासः । अत्याः ॥ हसाः
 । इव । श्रेणिश इति श्रेणि - शः । यतन्ते । यत् । आक्षिषुः । दिव्यम् । अज्मम् । अश्वाः
 ॥ तव । शरीरम् । पत्यिष्णु । अर्वन् । तव । चित्तम् । वातः । इव । धर्जीमान् ॥ तव ।
 शृङ्गाणि । विष्टितेति वि - स्थिता । पुरुत्रेति पुरु - त्रा । अरण्येषु । जर्भुराणा । चरन्ति ॥ उप ।

38 TS 4.6.7.5

TS 4.6.7.5

Samhita Paata

प्रागाच्छसनं वाज्यर्वा देवद्रीचा मनसा दीद्व्यानः । अजः पुरो नीयते नाभिरस्यानु पश्चात् क्वयो
 यन्ति रेभाः ॥ उप प्रागात् परमं यथ सुधस्थमर्वा अच्छा पितरं मातरं च । अद्या देवान् जुष्टतमो
 हि गुम्या अथाऽऽशास्ते दाशुषे वार्याणि ॥

Pada Paata

प्रेतिः । अगात् । शसनम् । वाजी । अर्वा । देवद्रीचेति देव-द्रीचा । मनसा । दीद्व्यानः ॥
 अजः । पुरः । नीयते । नाभिः । अस्य । अन्विति । पश्चात् । क्वयः । यन्ति । रेभाः
 ॥ उप । प्रेतिः । अगात् । परमम् । यत् । सुधस्थमिति सुध - स्थम् । अर्वान् । अच्छ ।
 पितरम् । मातरम् । च ॥ अद्य । देवान् । जुष्टतम् इति जुष्ट - तम् । हि । गुम्याः । अथ
 । एति । शास्ते । दाशुषे । वार्याणि ॥

39 TS 4.6.8.1

TS 4.6.8.1

Samhita Paata

मा नो मि॒त्रो वरु॑णो अ॒र्य॒माऽऽयु॑रिन्द्रं ऋ॒भुक्षा म॒रुतः॑ परि॑ ख्यन् । यद्वा॒जिनो॑ दे॒वजा॑तस्य स॒प्तेः॑
प्रव॑क्ष्यामो वि॒दथे॑ वी॒र्या॑णि ॥ यन्नि॒र्णिजा॑ रे॒क्णासा॑ प्रावृ॒तस्य॑ रा॒तिं गृ॑भी॒तां मु॑ख॒तो न॑यन्ति । सु॒प्राड्जो॑
मे॒म्यद् वि॒श्वरू॑प इन्द्रा॒पूष्णोः॑ प्रि॒यम॑प्येति पा॒थः ॥ ए॒ष च्छा॑गः पु॒रो अ॒श्वेन॑ वा॒जिना॑ पू॒ष्णो भा॒गो
नी॑यते वि॒श्वदे॒व्यः । अ॒भिप्रि॑यं यत् पु॒रोडा॑शम॒र्वता॑ त्वष्टे - []

Pada Paata

मा । नः । मि॒त्रः । वरु॑णः । अ॒र्य॒मा । आ॒युः । इन्द्रः॑ । ऋ॒भुक्षा इत्य॑भु - क्षाः । म॒रुतः॑
। परी॑ति । ख्यन् ॥ यत् । वा॒जिनः॑ । दे॒वजा॑तस्येति दे॒व - जा॑तस्य । स॒प्तेः॑ । प्रव॑क्ष्याम॒ इति॑
प्र - व॑क्ष्यामः । वि॒दथे॑ । वी॒र्या॑णि ॥ यत् । नि॒र्णिजे॑ति निः - निजा॑ । रे॒क्णासा॑ । प्रावृ॒तस्य॑ ।
रा॒तिम् । गृ॑भी॒ताम् । मु॑ख॒तः । न॑यन्ति ॥ सु॒प्राडि॑ति सु - प्राड् । अ॒जः । मे॒म्यत् । वि॒श्वरू॑प
इति॑ वि॒श्व - रू॒पः । इन्द्रा॒पूष्णो॑रितीन्द्रा॒पूष्णोः॑ । प्रि॒यम् । अपी॑ति । ए॒ति । पा॒थः ॥ ए॒षः ।
छा॑गः । पु॒रः । अ॒श्वेन॑ । वा॒जिना॑ । पू॒ष्णः । भा॒गः । नी॑यते । वि॒श्वदे॒व्य इति॑ वि॒श्व - दे॒व्यः
॥ अ॒भिप्रि॑यमित्य॑भि- प्रि॒यम् । यत् । पु॒रोडा॑शम् । अ॒र्वता॑ । त्वष्टा॑ । इत् ।

40 TS 4.6.8.2

TS 4.6.8.2

Samhita Paata

-देनः सौश्रवसाय जिन्वति ॥ यद्धविष्यमृतुशो देवयानं त्रिमानुषाः पर्यश्वं नयन्ति । अत्रा पूष्णः प्रथमो भाग एति यज्ञं देवेभ्यः प्रतिवेदयन्नजः ॥ होताऽद्धर्युरावया अग्निमिन्धो ग्रावग्राभ उत शःस्ता सुविप्रः । तेन यज्ञेन स्वरंकृतेन स्विष्टेन वक्षणा आ पृणद्धं ॥ यूपव्रस्का उत ये यूपवाहाश्चषालं ये अश्वयूपाय तक्षति । ये चार्वते पचनः सभरन्त्युतो - []

Pada Paata

एनम् । सौश्रवसाय । जिन्वति ॥ यत् । हविष्यम् । ऋतुश इत्यृतु - शः । देवयानमिति देव - यानम् । त्रिः । मानुषाः । परीति । अश्वम् । नयन्ति ॥ अत्र । पूष्णः । प्रथमः । भागः । एति । यज्ञम् । देवेभ्यः । प्रतिवेदयन्निति प्रति - वेदयन्नम् । अजः ॥ होता । अद्धर्युः । आवया इत्या - वयाः । अग्निमिन्ध इत्यग्नि - इन्धः । ग्रावग्राभ इति ग्राव - ग्राभः । उत । शःस्ता । सुविप्र इति सु - विप्रः ॥ तेन । यज्ञेन । स्वरंकृतेनेति सु - अरंकृतेन । स्विष्टेनेति सु - इष्टेन । वक्षणाः । एति । पृणद्धम् ॥ यूपव्रस्का इति यूप - व्रस्काः । उत । ये । यूपवाहा इति यूप - वाहाः । चषालम् । ये । अश्वयूपायेत्यश्व-यूपाय । तक्षति ॥ ये । च । अर्वते । पचनम् । सभरन्तीति सं - भरन्ति । उतो इति ।

41 TS 4.6.8.3

TS 4.6.8.3

Samhita Paata

तेषां-म॒भिगू॑र्तिर्न इ॒न्वतु ॥ उप॒ प्रागा॑थ॒ सु॒मन्मे॑ऽधा॒यि मन्म॑ दे॒वाना॑मा॒शा उप॑ वी॒तपृ॑ष्ठः । अ॒न्वे॒नं
वि॒प्रा ऋ॑ष॒यो म॑दन्ति दे॒वानां॑ पु॒ष्टे च॑कृ॒मा सु॒बन्धुं॑ ॥ यद्-वा॒जिनो॑ दा॒मं स॒दांन॑मर्व॒तो या शी॑र॒षण्या॑
र॒शना॑ रज्जु॒रस्य॑ । यद्वा॑ घा॒स्य प्र॑भृ॒तमा॒स्ये तृ॒णः सर्वा॑ ता ते अ॒पि दे॒वेष्व॑स्तु ॥ यद॑श्व॒स्य ऋ॒विषो॑
- []

Pada Paata

तेषा॑म् । अ॒भिगू॑र्तिरि॒त्यभि॑ - गू॒र्तिः । नः॑ । इ॒न्वतु ॥ उप॑ । प्रेति॑ । अ॒गात् । सु॒मदि॑तिं
सु - मत् । मे॑ । अ॒धा॒यि । मन्म॑ । दे॒वाना॑म् । आ॒शाः । उपे॑ति । वी॒तपृ॑ष्ठ इति॑ वी॒त -
पृ॑ष्ठः ॥ अ॒न्वि॒ति । ए॒न॒म् । वि॒प्राः । ऋ॑ष॒यः । म॒दन्ति॑ । दे॒वाना॑म् । पु॒ष्टे । च॑कृ॒म् ।
सु॒बन्धु॑मि॒ति सु॑ - बन्धु॑म् ॥ यत् । वा॒जिनः॑ । दा॒मं । स॒दांन॑मि॒ति सं - दा॑नम् । अ॒र्वतः॑ । या ।
शी॑र॒षण्या॑ । र॒शना॑ । रज्जुः॑ । अ॒स्य ॥ यत् । वा॒ । घ॒ । अ॒स्य । प्र॑भृ॒तमि॒ति प्र॑ - भृ॒तम् ।
आ॒स्ये॑ । तृ॒णांम् । सर्वा॑ । ता । ते । अ॒पी॒ति । दे॒वेषु॑ । अ॒स्तु ॥ यत् । अ॒श्व॒स्य । ऋ॒विषः॑ ।

42 TS 4.6.8.4

TS 4.6.8.4

Samhita Paata

मक्षिकाऽऽश यद्वा स्वरौ स्वधितौ रिप्तमस्ति । यद्वस्तयोः शमितुर्यन्त्रखेषु सर्वा ता ते अपि दे-
वेष्वस्तु ॥ यदूवद्व्यमुदरस्यापवाति य आमस्य ऋविषो गन्धो अस्ति । सुकृता तच्छमितारः
कृण्वन्तु मेधः शृतपाकं पचन्तु ॥ यत् ते गात्रादग्निना पच्यमानादभि शूलं निहतस्यावधावति ।
मा तद्भूम्यामा श्रिष ()-न्मा तृणेषु देवेभ्यस्तदुशद्भ्यो रातमस्तु ॥

Pada Paata

मक्षिका । आश । यत् । वा । स्वरौ । स्वधिताविति स्व - धितौ । रिप्तम् । अस्ति ॥ यत्
। हस्तयोः । शमितुः । यत् । न्रखेषु । सर्वा । ता । ते । अपीति । देवेषु । अस्तु ॥
यत् । ऊवद्व्यम् । उदरस्य । अपवातीत्यप - वाति । यः । आमस्य । ऋविषः । गन्धः ।
अस्ति ॥ सुकृतेति सु - कृता । तत् । शमितारः । कृण्वन्तु । उत । मेधम् । शृतपाकमिति
शृत - पाकम् । पचन्तु ॥ यत् । ते । गात्रात् । अग्निना । पच्यमानात् । अभीति ।
शूलम् । निहतस्येति नि - हतस्य । अवधावतीत्यव - धावति ॥ मा । तत् । भूम्याम् । ए-
ति । श्रिषत् () । मा । तृणेषु । देवेभ्यः । तत् । उशद्भ्य इत्युशत् - भ्यः । रातम् । अस्तु ॥

43 TS 4.6.9.1

TS 4.6.9.1

Samhita Paata

ये वा॒जिनं॑ परि॒पश्य॑न्ति प॒क्वं॑ य ई॒माहुः॑ सु॒रभि॑र्नि॒रह॑रेति । ये चा॒र्वतो॑ मा॒ऽस॒भि॒क्षामु॑पास॑त उ॒तो
तेषा॑म॒भि॒गूर्ति॑र्न इ॒न्वतु॑ ॥ यन्नी॑क्ष॒णं मा॒ऽस्प॒च॒न्या उ॒खाया॑ या पात्रा॑णि यू॒ष्ण आ॒सेच॑नानि । ऊ॒ष्म॒-
ण्या॑ऽपि॒धाना॑ च॒रू॒णाम॒ङ्गाः सू॒नाः परि॑ भू॒षन्त्य॑श्च ॥ नि॒क्रम॑णं नि॒षद॑नं वि॒वर्त॑नं यच्च प॒ङ्की॑शम॒र्वतः॑
। यच्च॑ प॒पौ यच्च॑ घा॒सिं -[]

Pada Paata

ये । वा॒जिन॑म् । परि॒पश्य॑न्तीति॑ परि॒पश्य॑न्ति । प॒क्वम् । ये । ई॒म् । आ॒हुः । सु॒रभिः॑ ।
नि॒रिति॑ । ह॒र । इति॑ ॥ ये । च॒ । अ॒र्वतः॑ । मा॒ऽस॒भि॒क्षामिति॑ मा॒ऽस - भि॒क्षाम् । उ॒पास॑तु
इत्यु॑प - आस॑ते । उ॒तो इति॑ । तेषा॑म् । अ॒भि॒गूर्ति॑रित्य॒भि - गूर्तिः॑ । नः॑ । इ॒न्वतु॑ ॥ यत्
। नी॑क्ष॒णम् । मा॒ऽस्प॒च॒न्याः । उ॒खायाः॑ । या । पात्रा॑णि । यू॒ष्णः । आ॒सेच॑नानीत्या॑ -
सेच॑नानि ॥ ऊ॒ष्म॒ण्या॑ । अ॒पि॒धानेत्य॑पि - धाना॑म् । च॒रू॒णाम् । अ॒ङ्गाः । सू॒नाः । परि॑ति ।
भू॒षन्ति॑ । अ॒श्चम् ॥ नि॒क्रम॑णमिति॑ नि - क्रम॑णम् । नि॒षद॑नमिति॑ नि - स॒द॑नम् । वि॒वर्त॑नमि॒-
ति॑ वि - वर्त॑नम् । यत् । च॒ । प॒ङ्की॑शम् । अ॒र्वतः॑ ॥ यत् । च॒ । प॒पौ । यत् । च॒ । घा॒सिम् ।

44 TS 4.6.9.2

TS 4.6.9.2

Samhita Paata

ज॒घास॑ सर्वा॑ ता ते॒ अपि॑ दे॒वेष्व॑स्तु ॥ मा त्वा॒ऽग्नि॒-र्द्ध॑नयिद्-धू॒मग॑न्धिर्मो॒खा भ्राज॑न्त्य॒भि वि॑क्तु॒ जघ्निः॑
 । इ॒ष्टं वी॑तम॒भिगूर्त॑ व॒षट्कृतं॑ तं दे॒वासः॑ प्र॒ति गृ॑भ्णन्त्य॒श्वं ॥ यद॑श्वा॒य वास॑ उप॒स्तृण॑न्त्य॒धीवा॑सं॒ या
 हि॒र॑ण्यान्य॒स्मै । स॒न्दान॑म॒र्वन्तं॑ प॒ङ्कीशं॑ प्रि॒या दे॒वेष्व॑ या॒मय॑न्ति ॥ यत् ते॒ सा॒दे म॑हंसा॒ शू॒कृत॑स्य
 पा॒र्ष्णि॒या वा॒ कश॑या - []

Pada Paata

ज॒घास॑ । सर्वा॑ । ता । ते । अपी॑ति । दे॒वेषु॑ । अ॒स्तु ॥ मा । त्वा । अ॒ग्निः । ध्व॒नयि॑त्
 । धू॒मग॑न्धिरि॒ति धूम॑ - ग॒न्धिः । मा । उ॒खा । भ्राज॑न्ति । अ॒भीति॑ । वि॒क्तु । जघ्निः॑ ॥
 इ॒ष्टम् । वी॑तम् । अ॒भिगूर्त॑मित्य॒भि - गूर्त॑म् । व॒षट्कृत॑मिति॒ वषट् - कृत॑म् । तम् । दे॒वासः॑ ।
 प्र॒तीति॑ । गृ॑भ्णन्ति । अ॒श्वम् ॥ यत् । अ॒श्वाय॑ । वासः॑ । उ॒प॒स्तृण॑न्तीत्यु॒प - स्तृण॑न्ति ।
 अ॒धीवा॑समित्य॒धि - वा॒सम् । या । हि॒र॑ण्यानि । अ॒स्मै ॥ स॒न्दान॑मि॒ति सं - दान॑म् । अ॒र्वन्तम्
 । प॒ङ्कीशम् । प्रि॒या । दे॒वेषु॑ । ए॒ति । या॒मय॑न्ति ॥ यत् । ते । सा॒दे । म॑हंसा । शू॒कृत॑स्येति
 शू - कृत॑स्य । पा॒र्ष्णि॒या । वा । कश॑या ।

45 TS 4.6.9.3

TS 4.6.9.3

Samhita Paata

वा तुतोद॑ । सुचेव॑ ता ह॒विषो॑ अ॒द्धरेषु॑ सर्वा॑ ता ते ब्रह्म॑णा सूदयामि ॥ चतु॑स्त्रि॒शद्वा॒जिनो॑
देवब॑न्धो-र्वङ्गी-रश्व॑स्य स्वधितिः॑ समेति॑ । अच्छि॑द्रा गात्रा॑ व॒युना॑ कृणोत॑ परु॑ष्परु॒रनु॑घुष्या॒ वि श॑स्त
॥ एक॑स्त्वष्टु॒रश्व॑स्या वि॒शस्ता॑ द्वा य॒न्तारा॑ भवत॑स्तथ॒र्तुः । या ते॑ गात्रा॑णामृ॒तुथा॑ कृ॒णोमि॑ ताता॒
पिण्डा॑नां प्र जु॒होम्य॒ग्नौ ॥ मा त्वा॑ तपत् - []

Pada Paata

वा । तुतोद॑ ॥ सु॒चा । इ॒व । ता । ह॒विषः॑ । अ॒द्धरेषु॑ । सर्वा॑ । ता । ते । ब्रह्म॑णा ।
सू॒दया॑मि ॥ चतु॑स्त्रि॒शदि॑ति चतुः - त्रि॒शत् । वा॒जिनः॑ । दे॒वब॑न्धो॒रिति॑ दे॒व - ब॒न्धोः । वङ्गीः॑
। अश्व॑स्य । स्वधिति॑रिति स्व - धितिः॑ । समि॑ति । ए॒ति ॥ अ॒च्छि॑द्रा । गात्रा॑ । व॒युना॑ ।
कृ॒णोत॑ । परु॑ष्परु॒रिति॑ परुः - प॒रुः । अ॒नु॒घुष्ये॑त्यनु॒घुष्य॑ । वी॒ति । श॑स्त ॥ एकः॑ । त्वष्टुः॑
। अश्व॑स्य । वि॒शस्ते॑ति वि - श॒स्ता । द्वा । य॒न्तारा॑ । भ॒वतः॑ । तथी॑ । ऋ॒तुः ॥ या । ते॑
। गात्रा॑णाम् । ऋ॒तुथे॑त्यृ॒तु - था । कृ॒णोमि॑ । ताते॑ति ता - ता । पिण्डा॑नाम् । प्रेति॑ । जु॒होमि॑
। अ॒ग्नौ ॥ मा । त्वा॑ । तप॑त् ।

46 TS 4.6.9.4

TS 4.6.9.4

Samhita Paata

प्रिय आत्माऽपियन्तं मा स्वधितिस्तनुव आ तिष्ठिपत् ते । मा ते गृद्ध-रविशस्ताऽतिहाय छिद्रा
गात्राण्यसिना मिथू कः ॥ न वा उवेतन्म्रियसे न रिष्यसि देवाः इदेषि पृथिभिः सुगेभिः । हरी
ते युञ्जा पृषती अभूतामुपस्थाद्वाजी धुरि रासंभस्य ॥ सुगव्यं नो वाजी स्वश्वियं पुंसः पु-
त्राः उत विश्वापुषः रयिं () । अनागास्त्वं नो अदितिः कृणोतु क्षत्रं नो अश्वो वनताः हविष्मान् ॥

Pada Paata

प्रियः । आत्मा । अपियन्तमित्यपि - यन्तम् । मा । स्वधितिरिति स्व - धितिः । तनुवः ।
एति । तिष्ठिपत् । ते ॥ मा । ते । गृद्धः । अविशस्तेत्यवि - शस्ता । अतिहायेत्यति-हायं
। छिद्रा । गात्राणि । असिना । मिथु । कः ॥ न । वै । उ । एतत् । म्रियसे । न ।
रिष्यसि । देवान् । इत् । एषि । पृथिभिरिति पृथि - भिः । सुगेभिरिति सु - गेभिः ॥ हरी
इति । ते । युञ्जा । पृषती इति । अभूताम् । उपेति । अस्थात् । वाजी । धुरि । रासंभस्य
॥ सुगव्यमिति सु - गव्यम् । नः । वाजी । स्वश्वियमिति सु - अश्वियम् । पुंसः । पुत्रान्
। उत । विश्वापुषमिति विश्व - पुषम् । रयिम् () ॥ अनागास्त्वमित्यनागाः - त्वम् । नः ।
अदितिः । कृणोतु । क्षत्रम् । नः । अश्वः । वनताम् । हविष्मान् ॥